

KUZEY AMERİKA KITASININ TARİHİ

BÖLÜM I - AMERİKA'NIN İLK YILLARI

İLK AMERİKALILAR

Buzul Çağı'nın en şiddetli döneminde, MO 34.000-30.000 yıllarında, dünyadaki suyun önemli bir bölümü büyük kıtasal buz katmanları halindeydi. Bunun sonucunda, Bering Denizi bugünkü düzeyinden yüzlerce metre daha aşağıdaydı ve Asya ile Kuzey Amerika arasında, adına Beringia denilen, bir kara köprüsü oluştu. Beringia'nın en geniş döneminde 1.500 kilometre kadar olduğu sanılıyor. Nemli ve ağaçsız bir tundra olan bölge, otlar ve diğer bitkilerle kaplıydı ve bu da ilk insanların yaşamak için avladıkları büyük hayvanları çekiyordu.

Kuzey Amerika'ya ilk erişen insanlar, yeni bir kıtaya ayak bastıklarını hemen hemen kesinlikle bilmiyorlardı. Herhalde, atalarının binlerce yıldır yaptığı gibi Sibirya kıyılarında av peşinde koşuyorlardı ve sonra da kara köprüsünü aşmışlardı.

Alaska'ya geldikten sonra ilk Kuzey Amerikalıların buzullar arasındaki geçitleri aşarak şimdi Amerika Birleşik Devletleri'nin bulunduğu güney bölgelerine ulaşmaları için binlerce yıl daha geçmesi gerekti. Kuzey Amerika'da ilk yaşam kanıtları günümüzde de bulunmaya devam ediyor. Ancak, bunların çok azının MO 12000 yılından daha eskiye ait olduğu kesinlikle kanıtlanabiliyor; sözcüğümlü, yakın geçmişte Alaska'nın kuzeyinde bulunan bir av gözetleme yeri yaklaşık bu tarihlerden kalma olabilir. New Mexico'nun Clovis kentinde bulunmuş olan, özenle yapılmış ok uçları ve diğer bazı eşya için de aynı şey söylenebilir.

Kuzey ve Güney Amerika'da belirli yerlerde benzeri eşya bulunması da, Batı Yarımküresi'nin [Çevirmenin notu: Kuzey ve Güney Amerika kıtaları ile çevrelerindeki adaların oluşturduğu bölgeye Batı Yarımküresi denilmektedir] büyük bir kesiminde yerleşimin MO 10000 yılı öncesinde gerçekleşmiş olabileceğini göstermektedir.

Anılan dönemde mamutlar yok olmaya ve onların yerini, ilk Kuzey Amerikalıların temel besin ve deri kaynağını oluşturan, bizonlar almaya başladı. Zamanla, gerek aşırı avlanma gerek doğa olayları nedeniyle, pek çok av hayvanı türü yok oldu ve ilk Amerikalıların beslenme kaynağını gittikçe artan ölçüde bitkiler, yemişler ve tohumlar oluşturmaya başladı. Giderek, besin için bitki toplama çabaları ve ilkel tarım denemeleri ortaya çıktı. Bu konuda, şimdi Orta Meksika'nın bulunduğu bölgedeki Kızılderililer (Native North Americans and/or Indians) öncülük ettiler ve belki de MO 8000'den başlayarak mısır, kabak ve fasulye yetiştirdiler. Bu konuda edinilen bilgi ve deneyim yavaş yavaş kuzeye doğru yayıldı.

MO 3000'e gelindiğinde, New Mexico'nun nehir vadilerinde ilkel bir mısır türü yetiştirilmeye başlanmıştı. Bunun ardından sulamanın ve MO 300 dolaylarında da köy yaşamının ilk belirtileri görüldü.

MS ilk yüzyıllarda, bugün Arizona'da Phoenix kentinin bulunduğu yöreye yakın yerleşim birimlerinde, top oynamak için alanların ve Meksika'da bulunanlara benzeyen piramit biçimli kümbetlerin yanı sıra kanal ve sulama sistemleri kuran Hohokumlar yaşıyordu.

KÜMBET YAPIMCILARI VE PUEBLO'LAR

Günümüzde Amerika Birleşik Devletleri olan ülkede kümbet yapan ilk Kızılderili grup çok kez Adenalar adıyla anılırlar. MO 600 dolaylarında, topraktan mezarlıklar ve müstahkem binalar yapmaya başladılar. O dönemlerden kalan kümbetlerden bazıları kuş ya da sürün-gen biçiminde olup olasılıkla, henüz tümüyle anlaşılmayan bir nedenden ötürü, dinsel amaçlar için kullanılmıştır.

Adenaların, topluca Hopewellianlar olarak bilinen bir takım gruplar içinde eridikleri ya da onlar tarafından yerlerinden edildikleri sanılmaktadır. Hopewellian kültürünün en önemli merkezlerinden biri güney Ohio'da ortaya çıkarılmıştır ve o bölgede hala söz konusu kümbetlerden birkaç bin kadar bulunmaktadır. Ticarete çok usta olduklarına inanılan Hopewellianlar, çeşitli aletler ve malzeme kullanmışlar ve bunları yüz binlerce kilometreye yayılmış bir bölgede takas etmişlerdir.

MS 500 dolaylarında Hopewellianlar da giderek yerlerini genellikle Mississippiler ya da Tapınak Kümbetler kültürü olarak bilinen yaygın bir kabileler grubuna bıraktılar ve ortadan kayboldular. Missouri'de St.Louis'in hemen doğusundaki Cahokia kentinin, XII. yüzyıl başlarında nüfusunun en fazla olduğu günlerde yaklaşık 20.000 kişiyi barındırdığı düşünülmektedir. Kentin merkezinde, tepesi düz, yüksekliği 30 metre ve taban alanı 37 hektar olan muazzam bir toprak kümbet yer almaktaydı. Kent yakınlarında 80 kümbet daha bulunmuştur.

Günümüzde güneybatı Amerika Birleşik Devletleri'ni oluşturan bölgede, çağdaş Hopi Kızılderililerinin ataları olan Anasaziler, 900 yıllarında taş ve kerpiç evler (pueblo) yapmaya başladılar. Bu eşsiz ve şaşırtıcı apartman benzeri yapılar çok kez sarp uçurumların kayalık yüzlerinde inşa edilmiş olup Colorado'nun Mesa Verde kentindeki en ünlü örnek olan "uçurum sarayı"nın 200'den fazla odası vardı. New Mexico'nun Chaco Nehri kıyılarındaki Pueblo Bonito yıkıntılarında bir zamanlar 800 oda bulunmaktaydı.

Balık ve ham madde zenginliği sayesinde besin kaynaklarının en bol olduğu ve MO 1000 yıllarında bile yerleşime elverişli kalıcı köylerin kurulabildiği kuzeybatıdaki Büyük Okyanus kıyılarında, olasılıkla Kolomb öncesi Amerikalı Kızılderililerin en gönençlileri yaşıyordu. Düzenledikleri "potlaç" (arazi ve hediye dağıtılan bir tür Kızılderili festivali) toplantılarının zenginliği, belki de Amerikan tarihinin ilk günlerinde eşi görülmemiş bir bolluk ve şenlik örneği oluştuyordu.

KIZILDERİLİ KÜLTÜRLERİ

Yukarıda belirtilen nedenlerle, ilk gelen Avrupalıların karşısına çıkan Amerika, boş bir doğa parçası olmaktan çok uzaktı. Bugünkü tahminlere göre, o günlerde Batı Yarıküresi'nde de Batı Avrupa'daki kadar, yani 40 milyon, insan yaşıyordu.

Günümüzde Amerika Birleşik Devletleri'nin bulunduğu bölgede, ilk Avrupa kolonilerinin kurulmaya başladığı sıralarda 2 - 18 milyon Kızılderili yaşadığı sanılmakta ve tarihçiler genellikle birinci sayının doğru olduğunu düşünmektedirler.

Hemen hemen ilk temaslara başlandığı günlerden itibaren, Avrupa kaynaklı hastalıkların Kızılderililer üzerinde öldürücü bir etki yaptığı ise kesindir. 1600'lerde Kızılderili nüfusunun hızla azalmasına, özellikle toplumlari tümüyle yok etmiş bulunan çiçek hastalığının, Avrupalı yerleşimcilerle yapılan sayısız savaşlar ve çatışmalardan daha çok, doğrudan doğruya neden olduğu düşünülmektedir.

Tahmin edilebileceği gibi, ülkenin genişliği ve uyum gösterilmesi gerekli yerleşim çevrelerinin çeşitliliği yüzünden, Kızılderili gelenekleri ve kültürü o tarihlerde olaganüstü bir değişkenlik gösteriyordu. Yine de belirli genellemeler yapılabilir.

Özellikle Orta Batı'nın ormanlık doğu kesimlerindeki kabilelerin çoğunluğu, besin maddesi sağlamak için avcılığa, toplayıcılığa ve mısır ve diğer ürünleri yetiştirmeye yönelik çabalarını birleştirdi. Çok kez, kadınlar çiftçilik ve besin maddesi dağıtımından sorumlu oluyor, erkekler de avlanıyor ve savaşa katılıyor.

Kuzey Amerika'daki Kızılderili toplumu her bakımdan sıkı sıkıya toprağa bağlıydı. Toprağa ve doğa koşullarına bağlılık, dinsel inançların ayrılmaz bir parçasıydı. Kızılderililerin yaşamı temelde klan ve birlikte yaşama temeline dayanmaktaydı ve çocuklara o günlerde Avrupa'da alışlageldiğinden daha çok özgürlük ve hoşgörü tanınıyordu.

Bazı Kuzey Amerika kabileleri, belirli metinleri muhafaza etmek için bir tür hiyeroglif geliştirdilerse de, Kızılderili kültürü temelde sözlüydü ve masalların ve rüyaların anlatılmasına büyük bir değer veriliyordu.

Çeşitli gruplar arasında büyük ölçüde ticaret yapıldığı açıktır ve komşu kabilelerin yaygın bir biçimde hem dostça hem de düşmanca resmi ilişkiler yürüttüklerini gösteren sağlam kanıtlar vardır.

İLK AVRUPALILAR

Kuzey Amerika'ya ilk gelen ya da geldikleri konusunda sağlam kanıtlar bulunan Avrupalılar, Kızıl Erik'in 985'te bir yerleşim birimi kurdugu Grönland'dan batıya seyahat eden İskandinavlardı. Oğlu Leif'in, 1001 yılında günümüzde Kanada olarak bilinen bölgenin kuzeydoğu kıyılarını keşfettiği ve orada bir kış geçirdiği sanılmaktadır.

İskandinav destanları, Viking denizcilerin Kuzey Amerika'dan Bahama adalarına kadar uzanan Atlantik kıyılarını keşfettiklerini belirtmekle birlikte anılan iddialar bugüne kadar kanıtlanmamıştır. Buna karşın, 1963'te Newfoundland'ın kuzeyinde L'Anse-aux-Meadows'da anılan döneme ait belirli İskandinav ev yıkıntıları bulunmuş ve böylelikle İskandinav destanlarda ileri sürülenlerin hiç olmazsa bir kısmı doğrulanmıştır.

Asya'ya batıdan giden bir yol arayan Kristof Kolomb'un Karayibler'de karaya çıkmasından sadece beş yıl sonra 1497'de, İngiltere Kralı tarafından görevlendirilen Venedikli denizci John Cabot Newfoundland'a ayak bastı. Cabot'un seyahati, pek çabuk unutulmasına karşın, İngilizlerin ilerideki yıllarda Kuzey Amerika üzerinde hak iddia etmesine temel oluşturacaktı. Anılan seyahat aynı zamanda, George's Banks sığıklarının açıklarındaki zengin balık yuvalarının da yolunu açtı ve kısa bir süre sonra Avrupalı ve özellikle Portekizli balıkçılar düzenli olarak bölgeye gelmeye başladılar.

Aslında Kolomb kıta Amerika Birleşik Devletleri'ni hiç görmedi; ancak, kurulmasına yardım ettiği İspanyol sömürgeleri, Amerika Birleşik Devletleri kıtasında yapılan ilk keşif seyahatlerinin başlama noktası oldu. Bu seyahatlerden ilki 1513'te başladı ve Juan Ponce de Leon öncülüğündeki bir grubun şimdiki St. Augustine kenti yakınlarında Florida kıyısında karaya çıktığı.

İspanyollar, 1522'de Meksika'nın fethedilmesi üzerine Batı Yarıküresi'ndeki konumlarını daha da güçlendirdiler. Bunları izleyen keşifler, "Yeni Dünya"ya yaptığı seyahatlere ilişkin yazıları büyük beğeniyle okunan İtalyan Amerigo Vespucci'ye atfen Amerika adı verilen topraklar konusunda Avrupalıların bildiklerine yeni katkılar yaptı. Asya'ya giden bir "Kuzey-batı Geçidi" keşfedilmesi umutları ancak bir yüzyıl sonra tümüyle yitirilecek olmakla birlikte, 1529'a gelindiğinde, Labrador'dan Tierra del Fuego'ya kadar uzanan Atlantik kıyılarının güvenilir haritaları çizilmişti.

Peru'nun fethi sırasında Francisco Pizzaro'nun emrinde çalışmış olan Hernando De Soto adındaki savaş gazisinin düzenlediği sefer, İspanyol keşif seyahatlerinin en önemlileri arasında yer almaktadır. De Soto grubu seferine 1539'da Havana'da başladı, Florida'da karaya çıkıldı ve güneydoğu Amerika Birleşik Devletleri boyunca Mississippi Nehri'ne kadar servet peşinde dolaşıldı.

Bir başka İspanyol kaşifi olan Francisco Coronado, hayal ürünü Cibola'nın Yedi Kenti'ni aramak için 1540'ta Meksika'dan hareket etti. Coronado, Grand Canyon ve Kansas'a kadar gitti; ancak, kendisinin ve adamlarının aradığı altınları ya da defineleri bulamadı.

Buna karşın Coronado ve beraberindekiler, farkında olmadan, bölge halkına çok önemli bir ödül kazandırdılar: ellerinden kaçan çok sayıda at Büyük Düzlükler (Great Plains) bölgesinde üremeye başladı. Birkaç kuşak sonra, bölgedeki Kızılderililer binicilik ustası oldular ve çalışma alanlarını genişletip çeşitlendirdiler.

İspanyollar güneyden yukarı yayılırken, günümüz Amerika Birleşik Devletleri'nin kuzey kesimi de Giovanni da Verrazano gibi seyyahlar sayesinde giderek daha iyi tanınıyordu. Fransızlar adına seyahat eden bir Floransalı olan Verrazano, 1524'te North Carolina'da karayı gördü ve Atlantik kıyısı boyunca kuzeye giderek bugünkü New York limanının yukarısına geçti.

On yıl sonra, Fransız Jacques Cartier, kendinden önceki Avrupalılar gibi, Asya'ya giden geçidi bulmak umuduyla yola çıktı. Cartier'in St.Lawrence Nehri kıyılarındaki keşifleri, Fransızların Kuzey Amerika üzerinde 1763'e kadar sürecek olan hak iddalarının temelini oluşturdu.

Fransız Hügenotlar, ilk Quebec kolonilerinin 1540'ta dağılmasından yirmi yıl sonra, Florida'nın kuzey kıyılarında yerleşmeye teşebbüs ettiler. Gulf Stream (Atlas Okyanusundaki sıcak su akıntısı) boyunca uzanan ticaret yolları karşısında Fransızları bir tehlike olarak gören İspanyollar koloniyi 1565'te yok ettiler. İşin garip yanı, İspanyol güçlerinin önderi olan Pedro Menendez, kısa bir süre sonra, koloniye yakın bir yerde St.Augustine kentini kurdu. İleride Amerika Birleşik Devletleri olacak olan bu bölgede Avrupalıların ilk kalıcı yerleşim birimi bu kenti.

Meksika, Antiller ve Peru'daki kolonilerden İspanya'ya akan büyük zenginlik, diğer Avrupa devletlerinin de büyük ilgisini çekti. Zamanla gelişen, İngiltere gibi denizci ülkeler, bir ölçüde Francis Drake'nin İspanyol hazine gemilerine karşı gerçekleştirdiği başarılı yagma saldırıları sonucu Yeni Dünya ile ilgilenmeye başladı.

Kuzeybatı Geçidi'nin araştırılması konulu bir incelemenin yazarı olan Humphrey Gilbert, 1578'de, diğer Avrupa ülkelerinin henüz üzerinde hak iddia etmediği Yeni Dünya'daki "dinsizlere ve barbarlara ait topraklar"ı kolonileştirmek için Kraliçe Elizabeth'ten imtiyaz aldı. Çabalarına başlayabilmesi için beş yıl geçmesi gerekti. O denizde kaybolunca, görevini üvey kardeşi Walter Raleigh yüklendi.

Raleigh 1585'te, North Carolina kıyıları açığındaki Roanoke Adası'nda, Kuzey Amerika'da-ki ilk İngiliz kolonisini kurdu. Koloni daha sonra terk edildi ve iki yıl içinde yapılan bir yeni deneme de başarısızlığa uğradı. İngilizler ancak yirmi yıl geçtikten sonra yeni bir girişimde bulundular. Bu kez koloni 1607'de Jamestown'da başarıyla kurulacak ve Kuzey Amerika yeni bir çağa girecekti.

İLK YERLEŞİMLER

Avrupa'dan Kuzey Amerika'ya 1600'lerin ilk yıllarında büyük bir göç dalgası başladı. Üç yüzyıldan fazla süren bu akım, birkaç yüz dolayında İngiliz kolonici ile başladı ve yeni katılımlar sonucu milyonları aşan bir sele dönüştü. Güçlü ve çeşitli nedenlerle göç eden bu insanlar, kıtanın kuzey kesiminde yeni bir uygarlık kurdular.

Meksika, Batı Hint Adaları ve Güney Amerika'da zengin İspanyol kolonileri kurulduktan çok sonra, günümüzde Amerika Birleşik Devletleri olan bu topraklara, ilk İngiliz göçmenleri Atlantigi aşarak ayak bastılar. Onlar da, Yeni Dünya'ya ulaşan tüm ilk göçmenler gibi, küçük ve hıncahınc dolu gemilerle geldiler. 6 -12 hafta süren yolculukları sırasında çok az besin alabildiler. Çoğu hastalıktan öldüler; gemiler sık sık fırtınaya yakalandı ve bazıları da denizde kayboldu.

Avrupalı göçmenlerin çoğu, siyasal baskılardan kaçmak, dinsel inançlarını özgürce yerine getirebilmek, maceraya atılmak ya da ülkelerinde kendilerine tanınmayan fırsatlardan yararlanabilmek için vatanlarından ayrıldılar. İngiltere'de 1620'den 1635'e kadar büyük ekonomik güçlükler yaşandı. Pek çok kişi iş bulamadı. Usta zanaatkarlar bile ancak geçinebilecek kadar para kazanıyorlardı. Ürünlerdeki verimsizlik sıkıntıları yogunlaştırdı. Bunlara ek olarak, Endüstri Devrimi, hızla gelişen bir tekstil sektörü yaratmıştı ve dokuma tezgahlarının sürekli çalışabilmesi için giderek artan bir yün üretimi gerekiyordu. Toprak sahipleri çiftlikleri kapatıyor ve koyun beslemek için köylüleri bu topraklardan kovuyorlardı. Kolonilerin yayılması, yerlerinden edilen bu köylüler için bir çıkış yolu oluşturdu.

Kolonicilerin yeni topraklarda ilk gördükleri şey sık ormanlar oldu. Eger dostça davranan Kızılderililer onlara balkabağı, kabak, fasulye ve mısır gibi yerli ürünlerin nasıl yetiştireceğini öğretmeselerdi ilk yerleşimciler hayatta kalamazlardı. Buna ek olarak, Doğu kıyılarında 2.100 kilometre boyunca uzanan balta girmemiş geniş ormanlar zengin bir av hayvanı ve yakacak odun kaynağı oluşturdu. Ormanlar ayrıca, evlerini, mobilyalarını, gemilerini yapmakta kullanacakları ve kârlı bir biçimde ihraç edecekleri bol miktarda hammadde de sağlıyordu.

Yeni kıtanın doğası çok zengin olmakla birlikte, yerleşimcilerin kendilerinin üretemedikleri aletleri alabilmek için Avrupa ile ticaret yapmaları kaçınılmazdı. Kıyılar bu açıdan yerleşimcilerin çok işine yaradı. Kıyı boyunca sayısız koylar ve limanlar vardı. Yalnız iki bölgede, North Carolina ve güney New Jersey'de, okyanus aşan gemilere elverişli liman yoktu.

Kennebec, Hudson, Delaware, Susquehanna, Potomac ve diğer çok sayıda büyük nehir, Appalachian Dağları ile kıyı arasında kalan bölgeyi denize bağlıyordu. Yalnız bir nehir, Kanada'da Fransızların elinde olan St. Lawrence, Büyük Göllere ve kıtanın merkezine erişimi sağlayan bir su yoluydu. Sık ormanlar, bazı Kızılderili kabilelerin direnmesi ve Appalachian Dağları, kıyı bölgesinden daha içerilere yerleşme hevesini kırıyordu. Yalnız kürk hayvanı avlamak için tuzak kuranlar ve tüccarlar bu vahşi bölgeye girme cesaretini gösteriyorlardı. İlk yüz yıl süresince koloniciler, kıyı boyunca sıkışık bir biçimde yerleştiler.

Siyasal yaklaşımlar pek çok kişinin Amerika'ya gitmesine yol açtı. İngiltere'de I. Charles'in keyfi yönetimi, 1630'larda Yeni Dünya'ya göçü hızlandırdı. Ardından, Charles muhaliflerinin Oliver Cromwell'in önderliğindeki başarılı ayaklanmaları, çok sayıda "kral yandaşı"nın Virginia'ya yerleşmelerine yol açtı. Avrupa'nın Almanca konuşulan kesimlerinde, çeşitli önemsiz prensin özellikle din konusunda uyguladıkları baskı siyaseti ve uzun süreli savaşların yarattığı yıkım, XVII. yüzyılın sonlarında ve XVIII. yüzyılda Amerika'ya olan akımı güçlendirdi.

XVII. yüzyılda kolonicilerin gelişi, özenli bir planlama ve yönetim kadar, büyük harcamalar yapılmasını ve tehlikelerin göze alınmasını gerektirdi. Yerleşimcilerin yaklaşık 5.000 kilometrelik bir deniz yolculuğu yapmaları gerekiyordu. Kap kaçak, giysi, tohumluk, alet, yapı malzemesi, canlı hayvan, silah ve cephane gereksinimleri vardı.

Başka ülkelerde ve başka zamanlarda uygulanan kolonileştirme siyasetinin aksine, İngiltere'den göç, doğrudan doğruya hükümetçe değil, başlıca amaçları kâr sağlamak olan özel gruplar tarafından destekleniyordu.

JAMESTOWN

Kuzey Amerika'da tutunan ilk İngiliz kolonisi Jamestown'dı. Kral I. James tarafından Virginia (ya da London) Şirketi'ne verilen bir imtiyaza dayanarak, yaklaşık 100 kişiden oluşan bir grub 1607'de Chesapeake Körfezi'ne doğru yola çıktı. İspanyollarla çatışmaya girmekten kaçınmak amacıyla, James Nehri kenarında körfezden 60 kilometre kadar yukarıda bir yer seçtiler.

Çiftçilik yapmaktan daha çok altın bulmayı amaçlayan kentlilerden ve maceracılardan oluşan grup, vahşi doğada yeni bir yaşam türüne başlamaya kafa yapısı ya da yetenek açısından hazırlıklı değildi. Aralarında bulunan Kaptan John Smith başat bir kişilik sergiledi. Anlaşmazlıklara, açlığa ve Kızılderili saldırılarına karşın, disiplin uygulama yeteneği sayesinde küçük koloniyi ilk yıl süresince bir arada tuttu.

Smith 1609'da İngiltere'ye döndü ve onun yoklugunda koloni karışıklığa boguldu. 1609-1610 kışında kolonicilerin pek çoğu hastalığa yenildiler. Mayıs 1610'a gelindiğinde, ilk 300 yerleşimciden yalnız 60'ı hayatta kalmıştı. Aynı yıl içinde, James Nehri'nden biraz daha yukarıda Henrico (günümüzde Richmond) kenti kurıldı.

Ancak çok geçmeden, Virginia ekonomisinde devrim yaratacak bir gelişme ortaya çıktı. John Rolfe 1612'de Batı Hint Adaları'ndan ithal edilen tütün tohumlarını yerli bitkilerle melezledi ve içimi Avrupalıların hoşuna giden yeni bir tür üretti. Bu yeni tür tütünün ilk partisi 1614'te Londra'ya ulaştı. Anılan tütün, on yıl içinde Virginia'nın temel gelir kaynağı haline geldi.

Buna karşın gönence erişilmesi kolay olmadı ve hastalıklar ve Kızılderili saldırıları sonucu ölüm sayısı olağanüstü oranda yüksek kaldı. 1607'den 1624'e kadar koloniyeye yaklaşık 14.000 kişi göç etmişti; fakat, 1624'te orada ancak 1.132 kişi yaşamını sürdürüyordu. Aynı yıl, bir kraliyet komisyonunun önerisine uyan Kral, Virginia Şirketi'ni feshetti ve onu bir kraliyet kolonisi yaptı.

MASSACHUSETTS

XVI. yüzyıldaki dinsel ayaklanmalar sırasında, Püritenler olarak tanınan bir grub, Anglikan Kilisesi'nde içerden reform yapmaya çalıştılar. Temelde, Katolikliğe özgü törenlerin ve yapılanmaların, daha basit olan Protestan inanç ve tapınma biçimleriyle değiştirilmesi ni istiyorlardı. Püritenlerin reformcu görüşleri, devlet kilisesinin birliğini yıkarak, halkın bölünmesi ve krallık otoritesinin bozulması tehdidi taşıyordu.

Kurulu Kilise'de hiçbir zaman reform yapılamayacağına inanan radikal bir Püriten mezhebi olan Ayrılıkçılar (Separatists) 1607'de Hollanda'nın Leyden kentine gittiler ve Hollandalılar onlara sığınma hakkı tanıdılar. Buna karşın, Calvenci Hollandalılar, sığınmacılara yalnız düşük ücretli işler verdiler. Grubun bazı mensupları bu ayırmıcılıktan bunaldılar ve Yeni Dünya'ya göç etmeyi kararlaştırdılar.

Leyden Püritenlerinden bir kesimi 1620'de Virginia Şirketi'nden bir toprak imtiyazı sağladı ve 101 kadın, erkek ve çocuktan oluşan bir grubu Mayflower gemisiyle Virginia'ya hareket etti. Bir fırtına onları kuzeye sürükledi ve Cape Cod'un New England bölgesinde karaya çıktılar. Kendilerinin herhangi bir hükümetin yetki alanı dışında olduğuna inandıkları için, kendi seçtikleri önderleri tarafından kaleme alınacak "adil ve eşit yasalar"ı uymayı kabul eden bir resmi belge hazırlandılar. Bu "Mayflower Sözleşmesi"ydi.

Mayflower Aralık ayında Plymouth limanına geldi; yolcular süresince yerleşim birimlerini kurmaya başladılar. [Çevirmenin notu: Amlan ilk yerleşimden yaklaşık iki yüzyıl sonra bulunan bir belgede, onlardan "hacca giden evliyalara" olarak söz edildiği görüldü ve bu yolculara "Pilgrim" (Hacı) denilmeye başlandı. Bu çeviride de aynı ad kullanılmıştır.] Kolonicilerin yaklaşık yarısı doğa koşulları ve hastalık yüzünden öldüler; ancak, komşu Wampanong Kızılderilileri onları hayatta tutacak bir bilgi verdiler: mısır nasıl yetiştirilir. Bir sonraki sonbahara gelindiğinde Pilgrimler, zengin mısır ürünü eide etmişler ve kürk ve keresteye dayalı büyüyen bir ticarete sahip olmuşlardı.

1630'da, Kral I. Charles'tan koloni kurma imtiyazı almış bulunan yeni bir göçmen dalgası Massachusetts Körfezi'ne geldi. Bunların pek çoğu, İngiltere'de dinsel inançlarının gereğini yapmaları giderek daha çok engellenen Püritenlerdi. Önderleri John Winthrop, Yeni Dünya'da açıkça "bir tepenin üzerinde kent" yaratmaya girişti. Böylelikle anlatmak istediği, Püritenlerin kesinlikle kendi dinsel inançları uyarınca yaşayacaklarıydı.

Massachusetts Körfezi Kolonisi tüm New England bölgesinin kalkınmasında önemli bir rol oynadı ve bunun bir nedeni de, Winthrop ve onun Püriten meslektaşlarının imtiyaz belgelerini beraberlerinde getirebilmiş olmalarıydı. Böylece, koloninin yönetimi İngiltere'de değil Massachusetts'te yerleşik oluyordu.

İmtiyazın hükümlerine göre, güç Yüksek Kurul'un (General Court) elindeydi ve kurulun üyeleri, Püriten Kilisesi üyesi olmaları gerekli "özgür yerleşimciler"den (freemen) oluşuyordu. Bu yöntem, Püritenlerin kolonideki hem siyasal hem de dinsel egemen güç olmalarını güvence altına alıyordu. Valiyi Yüksek Kurul seçiyordu. Bir sonraki kuşak döneminin büyük kesiminde John Winthrop vali olmuştu.

Püritenlerin katı tutucu yönetimini herkes beğenmiyordu. Yüksek Kurul'a ilk baş kaldıranlardan biri Roger Williams adında genç bir din adamıydı ve Kızılderililerin topraklarına koloni tarafından el konulmasına ve koloninin İngiltere Kilisesi ile olan ilişkilerine karşı çıkıyordu.

Koloniden kovulan Williams 1636'da, günümüzde Providence, Rhode Island olan bölgede Narragansett Kızılderililerinden toprak satın aldı. Orada, kilise ile devletin kesinlikte ayrı olduğu ve dinsel özgürlüğün uygulandığı ilk Amerikan kolonisini kurdu.

Massachusetts'ten ayrılanlar yalnız Williams gibi kilise karşıtları değildi. Daha verimli topraklar ve daha iyi fırsatlar peşinde olan Tutucu Püritenler da kısa bir süre sonra Massachusetts Körfezi Kolonisi'ni terke başladılar. Sözgelimi, Connecticut Nehri Vadisi'nin üretkenliğine ilişkin haberler, verimsiz topraklarda zor günler geçirmekte olan çiftçilerin ilgisini çekti. 1630'ların başlarında çok kişi, düzlük arazide derin ve zengin topraga kavuşabilmek için Kızılderili saldırısı tehlikesini göze almaya hazırıldı. Bu yeni toplumlarda, kilise üyeliği oy verebilmenin ön koşulu olmaktan çok kez çıkarıldı ve giderek daha çok sayıda erkeğin oy sahibi olmasına yol açıldı.

Aynı zamanda, Yeni Dünya'nın sunduğu düşünülen toprak ve özgürlüğe sahip olmayı isteyen göçmen sayısı her geçen gün daha da çoğaldıkça, New Hampshire ve Maine kıyıları boyunca başka yerleşim birimleri de ortaya çıkmaya başladı.

NEW NETHERLAND VE MARYLAND

Hollanda Batı Hindistan Şirketi tarafından görevlendirilen Henry Hudson, 1906'da, günümüzde New York kentinin bulunduğu bölge çevresinde ve kendi adının verildiği nehrin kıyılarında, olasılıkla New York'un Albany kentinin kuzeyinde bir noktaya kadar uzanan keşiflerde bulundu. Hollandalıların bölgeye bundan sonra yaptıkları seyahatler, gelecek yıllardaki hak iddialarına ve ilk yerleşimlere temel oluşturdu.

Kuzeydeki Fransızlar gibi, Hollandalılar da başlangıçta kürk ticaretiyle ilgilendiler. Bu amaçla, kürk sağlanabilecek bölgeye erişimde anahtar rol oynayan Iroquois Kızılderililerinin Beş Ulusu ile yakın ilişkiler geliştirdiler. Hollandalı yerleşimciler 1617'de, Hudson ve Mohawk nehirlerinin birleştiği noktada, şimdi Albany kentinin bulunduğu yerde bir kale kurdular.

Manhattan adasında yerleşim 1620'lerin ilk yıllarında başladı. Rivayet edildiğine göre, ada 1624'te bölgedeki Kızılderililerden 24 dolar karşılığında satın alındı. Hemen ardından da adaya New Amsterdam adı verildi.

Hollandalılar, Hudson Nehri bölgesinde yerleşimleri çekici kılmak için, "patroon" (efendi) sistemi denilen bir tür feodal aristokrasi geliştirdiler. Bu çok büyük malikanelerin ilki 1630'da Hudson Nehri kıyılarında kurıldı.

Patroon sistemi uyarınca, dört yıllık bir süre içinde malikanesine 50 yetişkin kişi getirebilen her hisse senedi sahibine ya da patroon'a, nehre 25 kilometrelik kıyısı olan bir arazi veriliyor, özel balık ve kara avı yapma ayrıcalığı sağlanıyor, arazisi üzerinde hukuki ve cezai yetki tanınıyordu. Buna karşılık olarak, malikane sahibi, hayvanları, aletleri ve binaları sağlıyordu. Yerleşim kuranlar da, patroon'a kira ödüyor ve üretim fazlası alımı için öncelik tanıyorlardı.

Daha güneyde, Hollandalılarla bağlantısı olan bir İsveç ticaret şirketi, bundan üç yıl sonra, Delaware Nehri kıyısında ilk yerleşim bölgesini kurmayı denedi. Konumunu pekiştirecek kaynakları bulunmayan New Sweden, giderek New Netherland ve daha sonra da Pennsylvania ve Delaware içinde eridi.

1632'de Calvert ailesi, Kral I. Charles'tan Potomac Nehri'nin kuzeyinde, sonraları Maryland diye bilinen arazide bir imtiyaz aldı. İmtiyaz, Protestan olmayan kiliselerin kurulmasını açıkça engellemediği için, aile, Katolik olan dostlarını orada yerleşme konusunda cesaretlendirdi. Maryland'daki ilk kent olan St. Mary's, Potomac Nehri'nin Chesapeake Körfezine döküldüğü noktaya yakın bir yerde 1634'te kuruldu.

Calvert'ler, bir yandan Anglikan İngiltere'de giderek artan bir baskı karşısında kalan Katoliklere barınak sağlarken, bir yandan da karlı malikaneler yaratmak istiyorlardı. Hem bu amaca erişmek hem de İngiltere Hükûmetiyle sorun çıkarmamak için, Protestan göçünü de teşvik ettiler.

Calvert ailesine verilen imtiyaz, bir feodal ve çağdaş öğeler karması içeriyordu. Bir yandan, malikaneler yaratma gücüne sahiplerdi. Buna karşın, yasaları ancak özgür yerleşimcilerin izni ile geliştirebiliyorlardı. Yerleşimcileri çekebilmek ve mülklerinden kar sağlayabilmek için, onlara sadece malikanelerde kiracılık değil aynı zamanda çiftlikler sunmaları gerektiğinin farkına vardılar. Bunun sonucu olarak, bağımsız çiftliklerin sayısı çoğaldı ve çiftlik sahipleri koloniyle ilgili konularda söz sahibi olmayı istediler. İlk Maryland yasama meclisi 1635'te toplandı.

KOLONİ-KIZILDERİLİ İLİŞKİLERİ

1640'a gelindiğinde İngilizler New England kıyısında ve Chesapeake Körfezinde güçlü koloniler kurmuş bulunuyorlardı. İki bölge arasında Hollandalılar ve küçük İsveç toplumu vardı. Batıda ise yerli Amerikalılar yani Kızılderililer yaşıyorlardı.

Bazen dost bazen düşman olan Doğu kabileleri artık Avrupalılara yabancı değillerdi. Kızılderililer yeni teknolojilerle ve ticaretle içli dışlı olmaktan yararlanmakla birlikte, ilk yerleşimcilerin getirdikleri hastalıklar ve sürekli yeni arazi eide etmek için sergiledikleri büyük hırs, onların uzun yıllardır alışık oldukları yaşam biçimine karşı ciddi bir tehdit oluştuyordu.

Başlangıçta Avrupalı yerleşimcilerle yürütölen ticaret belirli yenilikler getirdi: bıçaklar, baltalar, silahlar, kap kaçak, olta igneleri ve çok sayıda yeni alet ve edevat. Ticarete ilk girişen Kızılderililer, bunu yapmayan rakipleri karşısında önemli bir kazanım sağladılar.

Avrupalılardan gelen talebe karşılık olarak, Iroquois gibi kabileler, kürk hayvanları yakalamak için tuzak kurmaya XVII. yüzyıl boyunca büyük önem verdiler. XVIII. yüzyıl sonlarına kadar, kürk ve post ticareti, kabilelerin kolonicilerden mal satın almaları için kaynak oluşturdu.

İlk kolonici-Kızılderili ilişkileri, pek rahat olmayan bir işbirliği ve çatışma karışımıydı. Bir yandan, Pennsylvania tarihinin ilk elli yılında, örnek sayılacak ilişkiler egemendi. Diğer yandan, değişmez bir biçimde Kızılderili yenilgisi ve daha fazla toprak kaybıyla sonuçlanan uzun süreli anlaşmazlıklar, çatışmalar ve savaşlar oluyordu.

Önemli Kızılderili ayaklanmalarının ilki 1622'de Virginia'da göröldü ve aralarında Jamestown'ne yeni gelmiş olan misyonerlerin de bulunduğu 347 beyaz öldüröldü. 1637'de, yerel kabilelerin Connecticut Nehri yerleşimini engellemeye çalışmaları üzerine başlayan Pequot Savaşı bunu izledi.

Öncüler'le 1621'de ilk kez barış yapmış olan kabile reisinin oğlu Phillip, Avrupalıların daha fazla Kızılderili toprağı işgalini engellemek için 1675'te güney New England kabilelerini birleştirmeye çalıştı. Ancak, Phillip savaş sırasında öldü ve çok sayıda Kızılderili esir olarak satıldı.

Bundan beş yıl sonra, yaklaşık 5.000 kilometre batıda, New Mexico'nun Taos kenti dolaylarında, Pueblo Kızılderilileri İspanyol misyonerlere karşı ayaklandılar. İzleyen on iki yıl boyunca Pueblolar eski topraklarına yeniden egemen olduktan sonra, İspanyollar buraları tekrar ele geçirdiler. 60 yıl kadar sonra, yeni bir Kızılderili ayaklanması yaşandı ve günümüzde Arizona olan bölgede Pima Kızılderilileri İspanyollarla çatıştılar.

Doğu kolonilerinin meskun olmayan bölgelerine sürekli biçimde yerleşimci gelmesi Kızılderililerin yaşamını altüst etti. Av hayvanlarının giderek daha yaygın olarak öldürölmesi yüzünden kabileler, aç kalma, savaşma ya da batıya göç edip oradaki kabilelerle çatışmaya girme seçimi yapmak zorunda kaldı.

New York ve Pennsylvania'nın kuzeyinde Ontario ve Erie G llerinin güneyinde yaşayan Iroquois Kızılderilileri, Avrupalıların yayılmasına direnme konusunda daha başarılı olmuşlardır. 1570'te beş kabile birleşerek, o günlerdeki en demokratik kuruluşu olan "Ho-De-No-Sau-Nee"yi ya da Iroquois Birliği'ni oluşturdular. Birlik, beş  ye kabilenin 50'şer temsilcisinden oluşan bir konsey tarafından yönetiliyordu. Konsey, kabilelerin ortak sorunlarıyla ilgileniyordu: fakat,  zg r ve eşit kabilelerin günlük işlerini nasıl yürütecekleri konusunda söz hakkı yoktu. Hiçbir kabilenin tek başına savaş başlatması-na izin verilmiyordu. Konsey, cinayet gibi suçlarla ilgilenmek için yasalar yapıyordu.

Birlik 1600'lerde ve 1700'lerde sağlam bir güç olarak sürdü. İngilizlerle kürk ticareti yürüttü ve 1754-1763 arasında, Amerika'da egemenliği sağlamak için Fransızlara karşı yaptıkları savaşta onlarla birlikte davrandı. İngilizler, Iroquois Birliği'nin desteği olmas-aydı belki de savaşı kazanamazlardı.

Birlik, Amerikan Devrimi'ne kadar güçlü olarak kaldı. Konsey devrim günlerinde, ilk kez, kimi destekleyeceği konusunda oybirliğiyle karar alamadı.  ye kabileler kendi başlarına karar verdiler ve bazıları İngilizlerle, bazıları da kolonicilerle birlikte savaşırken bazıları da tarafsız kaldılar. Bunun sonucu olarak, herkes Iroquois Kızılderililerine karşı savaştı. Büyük kayıplara ugrayan Birlik de bir daha toparlanamadı.

İKİNCİ KUşAK İNGİLİZ KOLONİLERİ

XVII. yüzyıl ortalarında İngiltere'de süren dinsel çatışmalar yüzünden g  ler sınırlandı ve anavatan yeni kurulan Amerikan kolonileriyle daha az ilgilenmeye başladı.

Kısmen İngiltere'nin ihmal ettiği savunma önlemlerini sağlamak için Massachusetts Körfezi, Plymouth, Connecticut ve New Haven kolonileri, 1643'te New England Konfederasyonu'nu oluşturdular. Bu, Avrupalı kolonicilerin bölgesel birlik sağlamaya yönelik ilk girişimleri idi.

İngiliz yerleşimcileri tarihinin ilk yılları incelendiğinde, kendi aralarında ve komşuları ile güce erişmek ve önemli bir konum eide etmek isteyen grublar arasında, dinsel ve si-yasal konularda büyük bir rekabet sürdüğü görülür. Özellikle Maryland, Oliver Cromwell döneminde İngiltere'yi etkileyen yogan dinsel rekabetin acısını çekti. Kayıplardan biri, 1650'lerde eyaletin Hoşgörü Yasası'nın kaldırılması oldu. Ancak, çok geçmeden yasa yeniden yürürlüğe konuldu ve güvence altına aldığı dinsel özgürlük de geri geldi.

1675'te, kolonilerde Kral'ın yetkilerine karşı ilk önemli başkaldırı olan Bacon İhtilali patlak verdi. Virginia'daki yerleşimcilerle Susquehannock Kızılderilileri arasındaki bir çatışma ilk kıvılcımı oluşturdu; fakat kısa bir süre sonra, sıradan çiftçiler, büyük çiftlik sahiplerinin zenginliği ve ayrıcalığı ve Virginia Valisi William Berkeley ile karşı karşıya geldiler.

Tütün fiyatlarının düşüklüğünden ve yaşam koşullarının ağırlığından yakınan küçük çiftçiler, kısa bir süre önce İngiltere'den gelmiş olan Nathaniel Bacon'un çevresinde toplandılar. Berkeley, Bacon'a Kızılderililere karşı baskın düzenleme görevi vermeyi reddetti; ancak, 1661'den beri değişmemiş olan Temsilciler Meclisi (House of Burgesses) için yeni seçimler yapılmasını onayladı.

Berkeley'in emirlerine karşı çıkan Bacon, dost Ocaneechee kabilesine karşı bir saldırı başlattı ve kabileyi hemen hemen yok etti. Eylül 1676'da Jamestown'a dönerek kenti yaktı ve Berkeley'yi kaçmak zorunda bıraktı. Eyaletin büyük bir kesimi artık Bacon'un yönetimi altındaydı. Ancak, Bacon'un zafer günleri uzun sürmedi ve bir ay sonra geçirdiği bir humma sonucu öldü. Bacon olmayınca isyan da canlılığını yitirdi. Berkeley yeniden yönetimi eline geçirdi ve Bacon yandaşlarından 23'ünü astı.

Kral II. Charles'in 1660'ta yeniden tahta geçirilmesiyle İngilizler yeniden Kuzey Amerika ile ilgilenmeye başladılar. Kısa bir süre içerisinde Carolinalarda ilk Avrupalı yerleşim birimleri kuruldular ve Hollandalılar New Netherland'dan uzaklaştırıldılar. New York, New Jersey, Delaware ve Pennsylvania'da mülke dayalı yeni koloniler kuruldular.

Hollanda yerleşim birimleri, genel bir kural olarak, Avrupa'dan atanan otokrat valiler tarafından yönetiliyordu. Yıllar geçtikçe yerel halk onlardan uzaklaşmıştı. Bunun sonucu olarak, İngiliz koloniciler Long Island ve Manhattan'daki Hollanda topraklarına tecavüze başlayınca, halk tarafından begenilmeyen vali onları savunma için toparlamayı başaramadı. New Netherland 1664'te düştü. Teslim olma koşulları ise ılımlıydı: Hollandalı yerleşimciler mülklerini koruyabilecek ve istedikleri gibi tapınabileceklerdi.

Günümüzde kuzey North Carolina'yı oluşturan bölgenin kıyıları açığındaki Albemarle Bogazı, daha 1650'lerden başlamak üzere, Virginia'dan gelen yerleşimcilerle dolmaktaydı. Yerleşim birimin ilk valisi 1664'te geldi. Günümüzde bile uzakta kalmış bir bölge sayılan Albemarle'daki ilk kent, 1704'te bir Fransız Hügenot grubu gelinceye kadar kurulmadı.

1670'te, New England ve Antillerdeki Barbados adasından hareket eden ilk göçmenler, şimdi South Carolina'nın Charleston kenti olan yöreye geldiler. Yeni koloni için, İngiliz filozofu John Locke'nin da katkıda bulunduğu, ayrıntılı bir hükümet sistemi hazırlandı. Sistemin önemli özelliklerinden biri, kalıtsal bir asalet uygulamasına yönelik başarısız girişim oldu. Koloninin en az çekici olan yönü ise, ilk yıllarda uygulanan Kızılderili köle ticareti idi. Ancak zaman geçtikçe, kereste, pirinç ve çivit, koloni için daha saygın bir ekonomik temel oluşturdu.

Massachusetts Körfezi, dinsel temellerle yönetilen tek koloni değildi. Zengin bir Quaker ve II. Charles'in dostu olan William Penn'e, 1681'de Delaware Nehri'nin batısında, sonradan Pennsylvania adını alan, geniş bir arazi verildi. Penn, bu araziye yerleştirmek amacıyla İngiltere'den ve Avrupa kıtasından çok sayıda protestan - Quaker, Mennonite, Amish, Moravian ve Baptist - topladı.

Penn bir yıl sonra geldiğinde, Delaware Nehri kıyılarında Hollandalı, İsveçli ve İngiliz yerleşimci yaşamaya başlamış bulunuyordu. Orada Philadelphia'yı, "Kardeşçe Aşk Kenti"ni kurdu.

Penn inançları uyarınca, o zamanlar başka Amerikan kolonilerinde pek görülmeyen bir eşitlik duygusu çerçevesinde davranıyordu. Bu nedenle, Pennsylvania'da yaşayan kadınlar, Amerika'nın diğer yörelerindekiyle çok önce haklarına kavuştular. Penn ve yardımcıları, koloninin Delaware Kızılderilileriyle olan ilişkilerinde de çok dikkatli davrandılar ve Avrupalıların yerleştiği her arazi parçası için onlara ödeme yapılmasını güvence altına aldılar.

Kurulan 13 koloninin sonuncusu olan Georgia'ya 1732'de yerleşildi. İspanyol Floridası'nın sınırları içinde bulunmamakla birlikte ona çok yakın olan bu bölgenin, İspanyol saldırılarına karşı bir tampon görevi yapması düşünülmüştü. Koloninin benzeri bulunmayan bir başka niteliği daha vardı: Georgia'daki istihkam işleri ile görevlendirilen General James Oglethorpe bir reformcuydu ve bilinçli olarak, yoksullara ve eski mahkumlara yeni fırsatlar tanınmasına yönelik bir barınak yaratmaya başladı.

YERLEŞİMCİLER, KÖLELER VE HİZMETKARLAR

Amerika'da yeni bir yaşam kurmakla pek ilgilenmeyen kişiler, çok kez müteşebbislerin uyguladığı ustaca yöntemler sonucunda, Yeni Dünya'ya gitmeye ikna ediliyorlardı. Sözgelimi William Penn, Pennsylvania kolonisine yeni gelecek olanları bekleyen fırsatların reklamını yapıyordu. Yargıçlar ve hapisane yetkilileri, mahkumlara, tutuklu kalmak yerine Georgia gibi kolonilere göç etme şansı tanıyorlardı.

Buna karşın, pek az kolonici, yeni ülkede yaşama başlamak için, ne kendilerinin ne de ailelerinin yol parasını karşılayabilecek durumdaydı. Belirli durumlarda gemi kaptanları, yoksul göçmenlerle ilgili hizmet sözleşmeleri - bunlara sözleşmeli hizmetkar deniliyordu - satarak büyük ölçüde ödüllendiriliyorlar ve gemilerini aibildigince yolcuyla doldurmak için sınırsız vaadlerden adam kaçırmaya kadar her türlü yöntem kullanılıyordu.

Belirli durumlarda da, yol ve geçim giderleri, Virginia ve Massachusetts Körfezi benzeri koloni şirketlerince karşılanılıyordu. Buna karşılık sözleşmeli hizmetkarlar, bu şirketler için, genellikle dört yıldan yedi yıla kadar, sözleşmeli işçi olarak çalışmayı kabul ediyorlardı. Bu dönemin sonunda serbest kaldıklarında onlara "özgürlük tazminatı" veriliyor, bazan buna ufak bir arazi parçası da ekleniyordu.

New England'ın güneyindeki kolonilerde yaşayan yerleşimcilerin yaklaşık yarısının Amerika'ya bu yöntemle geldikleri sanılmaktadır. Bunların çoğunun yükümlülüklerini sadakatle yerine getirmelerine karşın, bazıları da işverenlerinden kaçtılar. Yine de pek çoğu, sonuçta, ya ilk yerleştikleri kolonide ya da komşu kolonilerde arazi sahibi olmayı ve evlerini kurmayı başardılar. Amerika'daki yaşamına bu yarı-bağımlılık yoluyla başlayan ailelere, toplumda hiçbir zaman aşağılayıcı gözle bakılmadı. Her kolonide, eskiden sözleşmeli hizmetkarlık yapmış önderler bulunuyordu.

Bu yaklaşımın çok önemli bir istisnası vardı: Afrikalı köleler. İlk siyahlar, Jamestown'un kuruluşundan hemen 12 yıl sonra, 1619'da Virginia'ya getirildiler. Başlangıçta bunların çoğuna, ileride özgürlüklerini kazanabilecek sözleşmeli hizmetkarlar olarak bakılıyordu. Buna karşın 1660'larda, Güney kolonilerindeki büyük çiftliklerde işçi talebi arttıkça, anılan yerlerde kölelik kurumu kökleşmeye başladı ve Afrikalılar, istekleri dışı ömür boyu hizmet yapmak için zincire vurularak Amerika'ya getirildiler.

ANASAZİLERİN KALICI SIRRI

Colorado ve New Mexico'nun engebeli "mesa"larında ve "kanyon"larında kurulmuş olan, zamanla aşınmış pueblolar ve çarpıcı "uçurum kentleri", Kuzey Amerika'nın ilk halklarından olan Anasazilerin (Novajo dilinde "ihtiyarlar" anlamına gelen bir sözcük) yerleşim alanlarıdır.

MO 500 yılında, Anasaziler Kuzeybatı Amerika'daki belirgin ilk köylerden bazılarını kurmuş olup avlanıyor ve mısır, kabak ve fasulye yetiştiriyorlardı. Anasaziler yüzyıllar boyunca kalkınarak gelişmiş barajlar ve sulama ağıları kurdular; başarılı ve belirgin bir çömlekçilik gelenegi yarattılar; günümüz Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en çarpıcı arkeoloji alanları arasında bulunan çok odalı ve karmaşık yerleşim birimlerini sarp uçurumların kayalık yüzlerine oydular.

Buna karşın, 1300'e gelindiğinde Anasaziler, tekrar dönmeyi düşünmüş gibi, çömieklelerini, aletlelerini ve hatta giysilelerini geride bırakarak yerleşim bölgelerini terk etmişler ve sanki tarihin derinliklerinde kaybolmuşlardı. Vatanları, Navajolar ve Uteler gibi yeni kabileler ve daha sonra da İspanyol ve diğler Avrupalı yerleşimciler gelinceye kadar bir yüzyıldan fazla boş kaldı.

Anasazilerin tarihi, yaşamak için seçtikleri güzel fakat haşin yöreye sıkı sıkıya bağlıdır. Toprakta kazılmış basit çukur-evlerden oluşan ilk yerleşim birimleri, giderek toplantıların ve dinsel ayinlerin yapıldığı yeraltı mağaralarına (kiva) dönüştü. Sonraki kuşaklar, kare biçiminde taş pueblolar yapmak için duvarcılık teknikleri geliştirdiler: fakat, Anasazilerin yaşam biçimindeki en çarpıcı değışiklik, hala bilinmeyen nedenlerle, tepesi düz mesaların dik yamaçlarında oydukları şaşırtıcı ve çok katlı yerleşim birimlerine geçmeleri oldu.

Anasaziler, yüzyıllar boyunca çok yavaş değışime uğrayan bir komün toplumu olarak yaşadılar. Bölgedeki diğler halklarla ticaret yaptılar; ancak, savaşıklarını gösteren kanıtlar çok az ve uzun zaman aralıklıdır. Anasazilerin dinsel önderleri, diğler onde gelen kişileri ve usta sanatçıları bulunmasına karşın, toplumsal ya da sınıfsal ayrımlar hemen hemen hiç yoktu.

Uçurum yerleşimlerinin kurulmasında ve sonuçta terk edilmesinde kuşkusuz dinsel ve toplumsal nedenler rol oynamıştır; fakat, koşulların giderek kötüleştiği bir ortamda, olasılıkla besin sağlama çabaları onde gelen etken olmuştur. Nüfus arttıkça, çiftçiler mesalarda daha geniş alanları ekmeye başlamışlar, böylelikle bazı topluluklara pek az toprak kalmış, bazıları da mesaların üstünü terk edip uçurumlara yerleşmişlerdir. Yine de Anasaziler, sürekli kullanma yüzünden toprağın verimliliğini yitirmesini durduramadıkları gibi bölgede zaman zaman görülen kuraklığa da dayanamamışlardır. Sözgelimi, ağaçlardaki yaş çemberlerinin incelenmesinden anlaşıldığına göre, 1276'dan 1299'a kadar 23 yıl süren kuraklık, son Anasazi gruplarının kesin olarak bölgeden ayrılmasına yol açmıştır.

Anasaziler atalarının topraklarını terk etmekle birlikte tümüyle yok olmamışlardır. Mirasları, geride bıraktıkları çarpıcı arkeolojik kalıntılarda ve torunları olan Hopiler, Zuniler ve diğler Pueblo halklarında yaşamaktadır.

BÖLÜM II - KOLONİ DÖNEMİ

YENİ HALKLAR

XVII. yüzyılda Amerika'ya gelen göçmenlerin büyük bir çoğunluğu İngilizdi; fakat ayrıca, orta bölgelerde Hollandalılar, İsveçliler ve Almanlar, South Carolina ve diğer bazı bölgelerde az sayıda Fransız Hügenotlar, özellikle Güney'de Afrikalı köleler, ve kolonilere dağılmış İspanyollar, İtalyanlar ve Portekizliler vardı.

1680'den sonra İngiltere başlıca göçmen kaynağı olmaktan çıktı. Savaştan kaçmakta olan binlerce göçmen kıta Avrupası'ndan uzaklaştı. Pek çoğu, hükümet baskılarından ve mülk sahiplerinin toprakları başında bulunmayışından kaynaklanan yoksulluktan kurtulmak için evlerini terk ettiler.

1690 yılında Amerika'nın nüfusu çeyrek milyona yükselmmişti. Ondan sonra da, her yirmi beş yılda bir kat artarak 1775'te 2,5 milyona erişti.

Her ne kadar bir aile Massachusetts'ten Virginia'ya ya da South Carolina'dan Pennsylvania'ya, yaşamında önemli bir değişiklik yapmaya gerek bulunmaksızın gidebilir idiye de, koloniler arasındaki farklılıklar belirgindi. Bu farklılıklar, kolonilerin oluşturduğu bölgesel grublaşmalar arasında daha da çarpıcıydı.

NEW ENGLAND

Kuzeydoguda bulunan New England'da toprak örtüsü ince ve taşlı, düzlük arazi pek az, kışlar uzundur ve bu nedenle çiftçilikle geçinmek zor olmaktadır. Bu nedenle başka çalışma alanları araştıran New Englandlılar su gücünü kontrol altına aldılar, tahıl değirmenleri ve bıçkışhaneler kurdular. İyi nitelikli kereste üretimi gemi yapımını teşvik etti. Mükemmel limanlar ticareti geliştirdi ve deniz büyük bir gelir kaynağı oldu. Massachusetts'te sadece morina balığı endüstrisi bile kısa zamanda bir gönenc temeli oluşturdu.

İlk yerleşimcilerin büyük çoğunluğu limanlar yakınındaki köylerde ve kasabalarda yaşadıkları için, pek çok New Englandlı bir tür ticaret ya da işletme ile meşguldü. Ortak meralar ve ormanlar, yakınlarındaki küçük çiftliklerde çalışan kasabalıların gereksinimlerini karşılıyordu. Toplumların küçük ve derli toplu olması nedeniyle, köy okulu, köy kilisesi, köy ya da kasaba odası, hemşehrilerin toplanıp ortak çıkar konularını tartıştığı yerler haline geldi.

Massachusetts Körfezi Kolonisi ticaretini yaygınlaştırmayı sürdürdü. XVII. yüzyılın ortalarından başlayarak gönenci arttı ve Boston Amerika'nın en büyük limanlarından biri oldu.

Gemi gövdeieri için meşe kerestesi, dikmeler ve serenler için çam kerestesi, kereste aralıklarının doldurulması için zift, Kuzeydogu ormanlarından saglanıyordu. Massachu-
setts Körfezi'nin, kendi tekneierini kendileri yapan ve onlarla dünyanın her yanındaki
limanlara giden gemi süvarileri, sürekli biçimde önemi artan bir ticaretin temelini attılar.
Koloni dönemi sona erdiğinde, İngiliz bayragı taşıyan tüm teknelerin üçte biri New En-
gland'da yapılmış bulunuyordu. Balık, gemilerin taşıdığı malier ve tahta eşya da ihracatı
arttırdı.

New England'lı gemi sahipleri, romun ve kölelerin de büyük kâr saglayan mallar old-
uğunun kısa zamanda farkına vardılar. O günlerin en girişken, ama en kötü ünlü, faali-
yetlerinden biri "üçlü ticaret" denilen uygulamaydı. Tüccariar ve gemi sahipleri, New
England'da üretilen rom karşılığında Afrika kıyılarından köie satın alıyor, köleleri Batı
Hint Adaları'nda satıyor, oradan aldıkları melası da ölkelerine getirip yerel rom
üreticilerine satıyorlardı.

ORTA KOLONİLER

Orta kolonilerdeki toplum, New England'dakine oranla daha çeşitli, kozmopolit ve
hoşgörölüydü. Pennsylvania ve Delaware, başlangıçtaki başarılarını pek çok açıdan
William Penn'e borçludur.

Pennsylvania, onun önderliğinde kusursuz olarak çalıştı ve hızla büyüdü. 1685'te nüfusu
yaklaşık 9.000 olmuştu. Kolonin merkezi olan Philadelphia, kısa zamanda, geniş ve
agaçlıklı sokakları, büyük tuğla ve taş binaları ve hareketli doklarıyla ün kazandı. Yak-
laşık bir yüzyıl sonra, koloni dönemi sona erdiğinde, kentte çeşitli dilleri, inançları ve
meslekleri temsil eden 30.000 kişi yaşıyordu. Başarılı işletmeier kurmadaki yetenekleri
sayesinde kent, koloni Amerikası'nın hareketli merkezlerinden biri haline geldi.

Philadelphia Quakerlerin egemenliğinde olmakla birlikte, Pennsylvania'nın diğeri kesim-
lerinde başka gruplar yeterli biçimde temsil ediliyordu. Almanlar koloninin en yetenekli
çiftçileri oldular. Dokumacılık, ayakkabıcılık, marangozluk gibi sanat dailerındaki ve diğeri
alanlardaki küçük endüstri işletmeleri de önemli yer tutuyordu.

Pennsylvania aynı zamanda, koloniye XVIII. yüzyıl başlarında gelmiş olan İskoçlar ve
İrlandalılar için de Yeni Dünya'ya açılan en önemli kapıydı. Bir Pennsylvania yetkilisinin
"atak ve yoksul yabancılar" olarak nitelediği bu göçmenler, İngilizlerden nefret ediyor ve
her tür hükümete kuşkuyla bakıyorlardı. Koloninin uzak kesimlerinde yerleşmeye eğilimli
olan İskoçlar ve İrlandalılar, ormanlık bölgelerde ekim alanı açıyor, avlanarak ve ancak
geçimlerine yeterli ölçüde çiftçilik yaparak yaşıyorlardı.

Pennsylvania'da çok çeşitli insan yaşamasına karşın, Amerika'nın çok dilli yapısı en açık biçimde New York'ta görülmüyordu. 1646'da Hudson Nehri çevresinde, ileride gelecek milyonların öncüsü olan, Hollandalılar, Fransızlar, Danimarkalılar, Norveçliler, İsveçliler, İngilizler, İskoçyalılar, İrlandalılar, Almanlar, Polonyalılar, Bohemyalılar, Portekizliler ve İtalyanlar yaşıyorlardı.

Hollandalılar, New Netherland'ın düşmesinden ve İngiliz koloni sistemi ile birleşmelerinden uzun yıllar sonra da, New York bölgesinde önemli bir toplumsal ve ekonomik etken olmayı sürdürdüler. Evlerinin dik ve sivri çatıları, kent mimarisinin değişmez bir parçası oldu ve tüccarları da Manhattan'da ilk günlerdeki hareketli ticaret atmosferinin dogmasında büyük roi oynadılar.

GÜNEY KOLONİLERİ

Güney'deki Virginia, Maryland, North Carolina, South Carolina ve Georgia kolonileri, New England ve orta kolonilerin tersine daha çok kırsal karakterli olan yerleşim bölgeleriydi.

XVII. yüzyıl sonlarında, Virginia ve Maryland'ın ekonomik ve toplumsal yapısı, büyük çiftlik sahiplerine ve küçük çiftçilere dayanıyordu. Kıyı bölgesindeki büyük çiftlik sahipleri, köle istihdamının sağladığı destek sayesinde, siyasal gücün ve en iyi arazinin büyük kesimini ellerinde bulunduruyorlardı. Büyük malikaneler kurdular, bir tür aristokrat yaşamı geliştirdiler ve denizaşırı dünyanın kültürüyle ellerinden geldigince temas sürdürdüler.

Bu sırada, daha ufak arazi parçalarını işleyen küçük çiftçiler de, toplumsal meclisler oluşturdular ve siyasal makamlar elde etmeye başladılar. Açıkça dile getirdikleri bağımsızlıkları, büyük çiftlik sahiplerinin oligarşisine karşı, özgür yerleşimcilerin haklarına çok fazla müdahalede bulunulmaması yolunda sürekli bir uyarı oluşturuyordu.

South Carolina'nın Charleston kenti, Güney'in onde gelen limanı ve ticaret merkezi oldu. Orada yerleşen göçmenler, kısa sürede tarım ve ticareti birleştirmeyi öğrendiler ve pazarlar büyük bir gönenç kaynağı haline geldi. Sık ormanlar da gelir sağladı: uzun iğneli çam ağaçlarından elde edilen kereste, zift ve reçine, dünyada bulunan en iyi gemi yapım malzemesi arasına girdi. Virginia gibi tek bir ürüne bağlı kalmayan North Carolina ve South Carolina'da, pirincin yanı sıra, kumaş boyamada kullanılan ve yerel bitkilerden çıkarılan mavi bir boya olan çivit de üretiliyor ve ihraç ediliyordu. 1750'de North Carolina ve South Carolina kolonilerinde 100.000'den fazla insan yaşıyordu.

Her yerde olduğu gibi en güneydeki kolonilerde de, iç kesimlerdeki nüfus artışı küçüm-senmeyecek bir düzeydeydi. İngiliz etkisinin yoğun olduğu kıyı kesimlerindeki ilk yerleşim bölgelerinde yaşamak istemeyen Alman göçmenlerle İskoçlar ve İrlandalılar iç böl-gelere yayıldılar. Kıyı bölgesinde verimli arazi elde edemeyenler ya da arazilerinin verim-liliği tükenenler, batıdaki tepelerin zengin bir barınak olduğunu anladılar. Karşılaşılan güçlüklerin çok büyük olmasına karşın, huzursuz yerleşimcilerin gelişi sürdü ve 1730'lar-da Virginia'nın Shenandoah Vadisi'ne akın etmeye başladılar. Kısa bir süre sonra iç kesimler çiftliklerle dolmuştu.

Kızılderili ülkesinin hemen yanında yaşayan sınır aileleri kulübeler kurdular, ekim için vahşi doğada arazi açtılar ve mısır ve buğday yetiştirdiler. Erkekler, "buckskin" diye bilinen, geyik ya da koyun derisinden yapılmış elbiseler giyiyor, kadınlar da evde doku-dukuları kumaşlardan giysi dikiyorlardı. Besinleri, geyik, yabani hindi ve balık etinden ibaretti. Kendilerine özgü eğlenceleri vardı: büyük mangal partileri, danslar, yeni evliler için evlerine ısınma toplantıları, atıcılık ve kapitone (quilt) yorgan dikme yarışmaları. Kapitone yorgan dikmek, günümüzde de süren bir Amerikan gelenegidir.

TOPLUM, OKULLAR VE KÜLTÜR

Kolonilerde güçlü bir asiller grubunun ya da orta sınıfın ortaya çıkmasını engelleyen önemli bir öge, oturmuş bir kolonide her isteyenin sınır bölgesinde yeni bir yaşam ku-rabilme seçeneği olmasıydı. Bu nedenle, kıyı bölümlerindeki egemen kişiler, sınır bölge-sine doğru toplu bir göç tehdidiyle karşılaşınca, zaman zaman siyasal yöntemlerini, arazi başışı koşullarını ve dinsel uygulamaları liberalleştirmek zorunda kalıyorlardı. Dağların eteklerine yönelik bu hareket, Amerika'nın geleceği açısından çok büyük bir önem taşıyordu.

Amerikan eğitim ve kültürünün koloniler döneminde atılmış olan temelleri de, gelecek açısından aynı derecede önem taşımaktadır. Harvard Üniversitesi, [Çevirmenin notu: Üniversite sözcüğü hem College hem University karşılığı kullanılmıştır] 1636'da Massa-chusetts'in Cambridge kentinde kurıldı. Yüzyılın sonlarına doğru, Virginia'da William and Mary Üniversitesi kurıldı. Birkaç yıl sonra da, ileride Yale Üniversitesi olacak olan, Connecticut Yüksek Okulu faaliyete geçti. Hükümet tarafından varlığı sürdürülen bir okul sisteminin giderek yayılması ise bunlardan daha önemliydi. Kutsal Yazılar'ın öğrenilmesi-nin Püritenler tarafından ön planda tutulması, okur-yazar olmaya verilen önemi vurguluyordu.

1647'de Massachusetts Körfezi Kolonisi'nde "büyük saptırıcı Şeytan" Yasası yürürlüğe konuldu ve 50'den fazla ailenin yaşadığı her kasabada bir üniversite hazırlık okulu (grammar school) kurulması zorunlu kılındı. Kısa bir süre içinde, Rhode Island hariç, diğer tüm New England kolonileri bu örneği benimsedi.

New England'a ilk gelen göçmenler kendi kütüphanelerini de beraberlerinde getirdiler ve Londra'dan kitap ithal etmeyi sürdürdüler. Henüz 1680'lerde bile Boston'daki kitapçılar çok sayıda klasiklere, tarihe, siyasete, felsefeye, fen bilimlerine, teolojiye ilişkin kitaplar ve edebi eserler satıyorlardı. İngiliz kolonilerindeki birinci ve Kuzey Amerika'daki ikinci baskı makinesi, 1639'da Harvard Üniversitesi'nde kurıldı.

Pennsylvania'daki ilk okul 1683'te açıldı. Okulda, okuma, yazma ve muhasebe öğretiliyordu. Bundan sonra, her Quaker toplumunda çocuklara şu ya da bu biçimde ilk öğretim sağlayan bir kurum açıldı. Günümüzde de "William Penn Charter School" adı altında Philadelphia'da hizmet veren Dostlar Devlet Okulu'nda (Friends Public School), klasik diller, tarih ve edebiyat konusunda daha ileri düzeyde eğitim veriliyordu. Okuldaki öğretim yoksullar için parasızdı; buna karşın, durumu elverişli olan velilerin eğitim ücreti ödemeleri gerekiyordu.

Philadelphia'da, herhangi bir dinle bağlantısı olmayan, çok sayıda özel okulda dil, matematik ve doğa bilimleri öğretiliyordu; ayrıca, yetişkinler için de gece okulları vardı. Kadınlar tümüyle göz ardı edilmemişlerdi; fakat, öğrenim olanakları evde yapılabilen eğitimle sınırlı kalıyordu. Özel öğretmenler, zengin Philadelphialıların kızlarına, Fransızca, müzik, dans, resim, şarkı, dilbilgisi ve hatta bazan da muhasebe dersleri veriyorlardı.

XVII. yüzyılda Pennsylvania'nın entelektüel ve kültürel gelişmesi, büyük ölçüde, iki adamın hareketli kişiliğinde yansıma buldu: James Logan ve Benjamin Franklin. Koloninin sekreteri olan Logan'ın mükemmel kütüphanesi, genç Franklin'in en son fen bilimleri eserlerini bulup okumasını sağladı. Logan, kitaplarının muhafazası için 1745'te bir bina yaptırdı ve hem binayı hem de kitaplarını kente bağışladı.

Franklin'in Philadelphia'daki entelektüel faaliyete katkısı daha da fazla oldu. Kurduğu bir münazara kulübü, giderek Amerikan Felsefe Derneği'ni oluşturdu. Çabaları ayrıca, sonradan Pennsylvania Üniversitesi'ne dönüşen bir devlet akademisi kurulmasına yol açtı. Bir ödünç kitap verme kütüphanesinin kurulmasına yönelik çalışmalarda da baş rolü oynadı. Onun, "Kuzey Amerika'daki ödünç kitap verme kütüphanelerinin anası" olduğunu söylüyordu.

Güney kolonilerinde, zengin büyük çiftlik sahipleri ve tüccarlar, çocuklarına eğitim sağlamak amacıyla, İrlanda'dan ya da İskoçya'dan özel eğitimci getiriyorlardı. Diğerleri, çocuklarını İngiltere'deki okullara gönderiyorlardı. Kıyı bölgesinde yaşayan üst sınıflar, bunlara ve benzeri olanaklara sahip oldukları için devlet tarafından eğitim sağlanmasına destek vermeye gerek görmüyorlardı. Ayrıca, küçük ve büyük çiftliklerin dağınık olması da halk okulları kurulmasını zorlaştırıyordu. Virginia'da birkaç vakıf okulu vardı; Syms Okulu 1647'de, Eaton Okulu 1659'da kuruldu.

Buna karşın, öğrenme arzusu, yerleşik toplumların sınırlarında durmuyordu. Sınır bölgesindeki İrlandalılar ve İskoçyalılar, ilkel kulübelere yaşamalarına rağmen, eğitime sıkıca bağlıydılar ve yerleştikleri yörelere eğitimli rahipler çekebilmek için büyük çaba gösteriyorlardı.

Kolonilerdeki yayın çalışmaları ise, büyük ölçüde New England'da görülüyordu. Bu bölgede, genellikle dinsel konular üzerinde duruluyordu. Basında en yaygın görülen yazılar vaaz metinleriydi. Ünlü bir Püriten rahibi olan Cotton Mather, yaklaşık 400 yapıt üretmişti. Başyapıtı olan Magnalia Christi Americana, New England tarihinin gösterişini sergiliyordu; fakat, o günlerin en beğenilen yapıtı, yine bir din adamı olan Michael Wigglesworth'un, kıyamet gününü ürkütücü bir biçimde anlatan The Day of Doom (Kıyamet Günü) adlı uzun şiiriydi.

1704 yılında Massachusetts'in Cambridge kentinde koloninin ilk başarılı gazetesi yayına başladı. 1745'e gelindiğinde koloniler genelinde 22 gazete yayınlanıyordu.

New York'ta 1733'te yayınlanmaya başlayan ve hükümet karşısındaki muhalefeti temsil eden New York Weekly Journal (New York Haftalık Gazetesi) sahibi Johann Peter Zenger aleyhine açılan dava, basın özgürlüğü ilkesinin benimsenmesi yolunda atılan önemli bir adımı oluşturdu. Gazete iki yıl yayınlandıktan sonra, koloni valisi, Zenger'in alaycı taşlama yazılarına daha fazla dayanamadı ve onu ayaklanmaya teşvik edici iftiralara yayınlamak suçlamasıyla hapse attırdı. Zenger, dokuz ay süren mahkemesi sırasında, gazetesini hapisneden yönetmeyi sürdürdü ve durum tüm kolonilerde büyük bir ilgi yarattı. Zenger'i savunan ünlü avukat Andrew Hamilton, onun yayınladığı iddiaların doğru olduğu için ortada bir iftira bulunmadığını ileri sürdü. Jüri onu suçsuz buldu ve Zenger serbest bırakıldı.

Kentlerin gönenci sonucunda, şeytanın toplumu maddi çıkarlar peşinde koşmaya kandırdığı yolunda ortaya çıkan korkular, 1730'larda Büyük Uyanış diye anılan dinsel bir tepki yarattı. Bu tepkinin ilhamı iki kişiden kaynaklandı: 1739'da İngiltere'den gelmiş olan, Wesley tarikatı mensubu George Whitefield ve başlangıçta Massachusetts'in Northampton kentindeki Cemaatler Kilisesi'nde (Congregational Church) görev yapmış olan Jonathan Edwards Whitefield, Philadelphia'da bir dinsel yeniden canlandırma hareketi başlattı ve oradan New England'a geçti. Zaman zaman 20.000 kişiyi bulan izleyicileri, dramatik davranışları, hareketleri ve duygusal konuşmalarıyla büyülüydü. Rahiplerin, kurulu kiliseleri terk edip canlandırma vaazları vermeye başlamaları üzerine, New England'da ve orta kolonilerde dinsel kargaşa yaygınlaştı.

Whitefield tarafından etkilenenler arasında Edwards da vardı ve Büyük Uyanış, onun "Günahkarlar Kızgın Tanrının Elinde" konulu vaazı ile 1741'de doruğa ulaştı. Edwards dramatik gösterilere başvurmuyor, vaazlarını alçak sesle ve düşünceli bir davranış içinde veriyordu. Kurulu kiliselerin, Hristiyanlığı duygusal içeriginden yoksun bırakmaya çalıştıklarını vurguluyordu. Başyapıtı olan 1754 tarihli İradenin Özgürlüğü'nde (Freedom of Will), Kalvenizm ile Aydınlanma'yı bağdaştırmaya çalıştı.

Büyük Uyanış sırasında ortaya çıkan protestan mezhepler ve yeniden canlandırma ruhu, günümüzde de Amerikan dinsel ve kültürel yaşamında önemli rol oynamaktadır. Büyük Uyanış, din adamlarının konumunu zayıflatarak, inananları kendilerinin vicdanlarına güvenmeye teşvik etti. Mezheplerin ve tarikatların çoğalmasına yol açması ve bunun da dinsel hoşgörü ilkesinin benimsenmesini sağlaması belki de en önemli sonucu oldu.

KOLONİ HÜKÜMETİNİN ORTAYA ÇIKIŞI

Kolonilerdeki gelişmenin her aşamasında, İngiltere Hükümetinin denetleme etkisi bulunmayışı çarpıcı bir özellik oluşturmuştur. Georgia dışındaki tüm koloniler, ya hisseli şirketler ya da Saray tarafından verilen imtiyazlara dayalı feodal mülk sahiplikleri olarak ortaya çıkmıştır. Gerçekte, Kral'ın Yeni Dünya yerleşimleri üzerindeki egemenliğini hisseli şirketlere ya da mülk sahiplerine devretmiş bulunması, Amerika'daki kolonicilerin dış denetlemelerden kurtulmuş olduğu anlamına gelmemektedir. Sözgelimi, Virginia Şirketi'ne bağışlanan imtiyaza göre, tüm hükümet yetkisi şirketin kendisine verilmişti. Buna karşın saray, şirket merkezinin İngiltere'de olmasını istiyordu. Böylelikle, Virginia'daki Yerleşimciler, sanki Kral'ın mutlak egemenliği sürüyormuş gibi, kendi hükümetleri konusunda hiç söz sahibi olmayacaklardı.

Buna karşın koloniler, saraya tabi olduklarını asla düşünmediler. Aksine, temelde, Londra'daki makamlarla gevşek bağlantıları bulunan, İngiltere'nin kendisine benzeyen topluluklar ya da devletler oldukları görüşünü korudular. Dış kaynaklı mutlak yönetim, şu ya da bu şekilde ortadan kalktı. İngilizlerin siyasal özgürlük yolundaki uzun süreli mücadelesi geleneklerinin mirasçısı olan koloniciler, özgürlük kavramlarını Virginia'nın ilk imtiyaz belgesine işlediler. Buna göre, İngiliz koloniciler, "bu İngiltere Krallığı'nda doğmuş ve ona tabi imişler gibi" tüm özgürlüklerden, ayrıcalıklardan ve bağımsızlıklardan yararlanacaklardı. Bu nedenle, Magna Carta'nın ile örf ve adet hukukunun tanıdığı haklara sahip olacaklardı. 1618'de Virginia Şirketi, kendisi tarafından atanmış olan valiye bir talimat göndererek büyük çiftliklerdeki özgür yerleşimcilere, koloninin gönençine ilişkin kararları almak için vali ile ve atanmış meclisle birlikte çalışacak temsilcilerini seçme hakkı verilmesi gerektiğini bildirdi.

Tüm koloni döneminde alınan en kapsamlı önlemlerden bazıları bunlardı. O günden başlayarak, kolonicilerin kendi hükümetlerinde söz sahibi olmaları genellikle benimsendi. Çok kez Kral da, yeni imtiyazlar verirken, kendilerini etkileyecek yasaların çıkarılması sırasında özgür yerleşimcilerin de söz sahibi olacaklarını ilgili belgelerde belirtti. Bu nedenle, Maryland'da Calvertlere, Pennsylvania'da William Penn'e, North ve South Carolina'daki mülk sahiplerine ve New Jersey'deki mülk sahiplerine verilen imtiyaz belgelerinde, yasaların "özgür yerleşimcilerin izniyle" çıkarılacağı hükmü yer aldı.

New England'da, diğer kolonilere oranla, yıllar boyunca daha belirgin bir özyönetim uygulaması görüldü. Mayflower gemisiyle gelen Pilgrimler, "daha iyi yönetilmemizi ve güvencede olmamızı sağlamak amacıyla bir siyasal kuruluştaki toplanmak...ve bu kuruluş aracılığıyla,...koloninin genel yararı için gerekli ve uygun olacağı düşünülen adil ve eşit yasaları, kararnameleri, tüzükleri, anayasaları ve makamları kabul etmek, kurmak ve düzenlemek..." için, "Mayflower Sözleşmesi" denilen belgeyi kabul ettiler.

Pilgrimlerin, kendi kendini yönetme sistemi geliştirmelerinin yasal bir dayanağı olmamakla birlikte, bu harekete karşı çıkan olmadı ve Plymouth'taki yerleşimciler, sözleşme uyarınca, dışarıdan müdahale olmaksızın uzun yıllar kendi işlerini kendileri yürüttüler.

Kendi kendini yönetme hakkı verilmiş olan Massachusetts Körfezi Şirketi'nde de buna benzer bir durum gelişti. Böylelikle, tüm yetkiler kolonide oturan kimselere bırakıldı. Başlangıçta, şirketin Amerika'ya ilk gelmiş olan bir düzine dolayında üyesi otokratik bir yönetim kurmayı denediler; fakat, kısa bir süre sonra diğer koloniciler kamu yönetiminde söz sahibi olmak istediler ve istekleri kabul edilmezse bunun kitle halinde göçe neden olacağını belirttiler.

Bu tehdit karşısında şirket üyeleri gerilediler ve hükümetin yönetimi seçilmiş temsilcilere devredildi. Anılan gelişmeden sonra Connecticut ve Rhode Island gibi diğer New England kolonileri de, herhangi bir hükümet otoritesinin dışında olduklarını açıklayarak ve Pilgrimlerin Plymouth'ta kurduklarını örnek alan siyasal sistemlerini kurarak kendi kendilerini yönetmeyi başardılar.

Yalnız iki koloniye ilişkin imtiyaz belgelerine özyönetim hükmü konulmamıştı. Bu yerlerden biri, II. Charles'in kardeşi (daha sonra Kral II. James olacak olan) York Dükü'ne bağışlanan New York, diğeri de bir "mutemetler" grubuna bağışlanan Georgia idi. İki kolonide de yönetim hükümleri kısa ömürlü oldu ve kolonicilerin yasama kuruluşlarında temsil edilme konusundaki ısrarlı taleplerine direnemeyen yetkililer kısa sürede boyun eğdiler.

Kolonilerin çoğu sonuçta kraliyet kolonileri oldu; fakat, XVII. yüzyılın ortalarında İç Savaş (1642-1649) ve Oliver Cromwell'in Püriten Topluluğu ve Egemenliği faaliyetleri ile uğraşan İngilizler, etkili bir koloni politikası güdecek durumda degillerdi. II. Charles'in ve Stuart hanedanının 1660'ta yeniden başa geçmesinden sonra, İngiltere, koloni yönetimine daha çok zaman ayırma fırsatını elde etti. Yine de etkili olamadı ve uyumlu bir plan yürütemedi; koloniler de genelde kendi başlarına bırakıldı.

Geniş bir okyanusun neden olduğu uzaklık da kolonilerin denetlenmesini güçleştiriyordu. İlk günlerde Amerika'da yaşam koşullarının özelliği de işleri zora soktu. Yerleşimciler, sınırlı yüzölçümüne sahip ve kalabalık kentlerle dolu olan ülkelere, ucu bucacı yokmuş gibi görünen topraklara gelmişlerdi. Bu tür bir kıtada, doğal koşullar güçlü bireysellige neden oluyor ve herkes kendi kararını kendi vermeye alışıyor. Hükümet uzak kesimlere çok yavaş erişebildi ve sınır bölgelerinde sık sık kargaşalık yaşandı.

Buna karşın, kolonilerde özyönetimin kabul edilmesi her zaman karşılıksız kalmadı. 1670'lerde, kolonilerde İngiliz ticaret sistemi uygulamakla görevlendirilmiş bir kraliyet komitesi olan Ticaret ve Büyük Çiftlik Lordları, koloni hükümetin ekonomik siyasetine karşı direndiği için, Massachusetts Körfezi imtiyazını geçersiz kılmak için harekete geçtiler. 1685'te II. James, bir New England Dominyonu yaratıp New Jersey ve güneyindeki kolonileri onun yetki alanına sokmaya ve böylelikle Saray'ın tüm bölge üzerindeki denetimini yoğunlaştırmaya yönelik bir öneriyi kabul etti. Kraliyet valisi Sir Edmund Andros, bir kararnameyle yeni vergiler koydu, daha başka sert önlemler aldı ve karşı koyanları hapse attı.

II. James'in tahttan indirilmesiyle sonuçlanan Şanlı Devrim'e (1688-1689) ilişkin haberler Boston'da duyulunca halk ayaklandı ve Andros'u hapsetti. Massachusetts ve Plymouth 1691'de yeni bir imtiyaz altında Massachusetts Körfezi kraliyet kolonisi olarak ilk kez birleştirildi. New England Dominyonu yönetimi altına konulan diğer koloniler de kısa zamanda eski hükümetlerini yeniden kurdu.

Şanlı Devrim'in koloniler üzerinde bundan başka olumlu etkileri de oldu. Temel Haklar Bildirgesi (Anayasa'nın ilk on eki) ve 1689 tarihli Hoşgörü Yasası, Hristiyanların tapınma özgürlüklerini yineliyor ve Saray'ın yetkilerine sınırlamalar getiriyordu. Eşit önemde bir gelişme de, 1690'da yayınlanan Hükümete İlişkin İkinci İnceleme adlı yapıtta John Locke tarafından, hükümetin tanrısal haklara değil sözleşmeye dayandığı varsayımının ortaya atılması ve yaşama, özgürlük ve mülkiyet gibi doğal haklara sahip olan halkın, hükümet bu doğal hakları ihlal ederse, ona karşı ayaklanma hakkının bulunduğu ileri sürülmesiydi.

XVIII. yüzyılın başlarında yürütülen koloni siyaseti, XVII. yüzyıldaki İngiliz siyasetini andırıyordu. Şanlı Devrim, Parlatentonun üstünlüğünü yinelemişti; fakat, koloni valileri, Kral'ın İngiltere'de yitirmiş olduğu gücü kolonilerde uygulamak istediler. İngiltere'deki olayların farkında olan koloni meclisleri, "haklarını" ve "özgürlüklerini" kabul ettirmeyi denediler. XVIII. yüzyıla gelindiğinde, koloni meclisleri, İngiltere Parlatentosu'ndakilere benzer iki belirgin güç eide etmişlerdi: Vergi alınmasında ve harcama yapılmasında oy sahibi olma hakkı ve sadece valinin önerilerine uygun davranma yerine yasama işlemleri başlatma hakkı.

Meclisler anılan haklarını, hem kraliyet velilerinin gücünü frenlemek hem de kendi güçlerini ve etkilerini arttıracak yeni önlemler almak için kullandılar. Meclislerle valiler arasında sık sık görülen çatışmalar, kolonicilerin, Amerikan ve İngiliz çıkarları arasındaki ayrılıkları görmelerine yaradı. Çok kez, krallık yetkilileri koloni meclislerince yapılanların önemini anlamadılar ve onları göz ardı ettiler. Buna karşın, anılan çabalar örnekler ve ilkeler yarattı ve giderek koloni "anayasalarının" parçası haline geldi.

Koloni meclisleri böylelikle kendi kendini yönetme hakkını geliştirdiler. Zamanla, koloni yönetiminin merkezi Londra'dan eyalet başkentlerine kaydı.

FRANSIZ VE KIZILDERİLİ SAVAŞI

Fransa ve İngiltere, XVIII. yüzyıl boyunca Avrupa'da ve Antillerde belirli aralıklarla bir dizi savaşa giriştiler. İngiltere, bu savaşlardan, özellikle şeker üretimi bol olan Antil adalarının-da belirli çıkarlar elde ettiyse de, çatışmalardan genellikle bir sonuç alınamadı ve Fransa, 1754'te Yedi Yıl Savaşı başlayana kadar Kuzey Amerika'daki güçlü konumunu sürdürdü.

O güne gelindiğinde, Fransa, Kanada'daki ve Büyük Göller çevresindeki çok sayıda Kızılderili kabilesiyle güçlü ilişkiler kurmuş, Mississippi Nehri'ni ele geçirmiş ve bir dizi kale ve ticaret merkezi kurarak Quebec'ten New Orleans'a kadar uzanan hilal biçiminde bir imparatorluk yaratmıştı. Bunun sonucu olarak İngilizler, Appalachian Dağları'nın doğusundaki dar bir şeride sıkışıp kalmışlardı. Fransa sadece İngiltere imparatorluğunu tehdit etmiyor, aynı zamanda, Mississippi Vadisi'ni elinde tutarak batıya yayılmalarını sınırlayabildiği Amerikan kolonicileri için de bir tehlike oluşturuyordu.

1754 yılında, günümüzde Pennsylvania'nın Pittsburgh kentinin bulunduğu yerdeki Duquesne Kalesi'nde Fransız kuvvetleri ile, Virginialı bir büyük çiftlik sahibi ve arazi ölçümcüsü olan, 22 yaşındaki George Washington'un komuta ettiği Virginia milisleri arasında silahlı çatışma çıktı.

Londra'daki Ticaret Kurulu, New York, Pennsylvania, Maryland ve New England kolonilerinin temsilcilerini bir toplantıya çağırarak, çatışmaya bir çözüm bulmayı denedi. New York'un Albany kentinde yapılan ve Albany Kongresi diye bilinen toplantıda, 10 Temmuz'dan 19 Temmuz'a kadar Iroquois Kızılderilileri ile görüşülerek, ilişkilerin düzeltilmesine ve onların İngilizlere karşı sadakatleri güvence altına alınmaya çalışıldı.

Delegeler ayrıca varlıklarının korunması için kesinlikle gerekli olan bir Amerikan kolonileri birliğini ilan ve Albany Birlik Planı'nı kabul ettiler. Benjamin Franklin tarafından kaleme alınan plana göre, Kral'ın atayacağı bir başkan, koloni meclislerinin seçeceği delegelerin katıldığı bir büyük konseyle birlikte çalışacak ve konseyde her koloni, genel hazineye yaptığı mali katkıya uygun olarak temsil edilecekti. Anılan kuruluş, savunma, Kızılderililerle ilişkiler, ticaret ve batıda yerleşim konularından sorumlu olacak gibi vergileme yetkisi de bulunacaktı. Ancak, ne vergi koyma ne de batı bölgesinin geliştirilmesi yetkisini merkezi bir otoriteye vermek isteyen kolonilerin hiçbirisi Franklin'in planını kabul etmedi.

Stratejik konumunun üstünlüğü ve önderlerinin becerisi sayesinde İngiltere, sadece küçük bir kesimi Batı Yarıküresi'nde yapılan Yedi Yıl Savaşı'ndan zaferle çıktı.

Fransa, 1763'te imzalanan Paris Barış Andlaşması ile, Kanada, Büyük Göller ve Yukarı Mississippi Vadisi'ni İngilizlere terk etti. Kuzey Amerika'da bir Fransa imparatorluğu düşü böylece sona erdi.

Fransa karşısında zafer kazanan İngiltere, o güne kadar göz ardı ettiği, imparatorlughunu yönetme sorunu ile başa çıkmak zorundaydı. Londra, savunmayı, çeşitli bölgelerin ve halkların birbirinden farklı çıkarlarını bağdaştırmayı ve imparatorlughun yönetim giderleri- nin daha eşit dağılımını sağlamak için, artık çok yaygınlaşan arazilerini bir düzene sokmak zorundaydı.

Yalnız Kuzey Amerika'da bile İngiliz topraklarının yüz ölçümü iki kat artmıştı. Atlantik kıyısı boyunca uzanan dar şeride, olaganüstü genişlikteki Kanada ve Mississippi Nehri ile Allegheny Dağları arasında kalan topraklar da eklenmişti ki bu bile başlı başına bir imparatorluk demektir. Büyük ölçüde Protestan ve İngiliz olan nüfusa, Quebec'teki Fransızca konuşan Katolikler ve kısmen Hristiyanlaşmış Kızılderililer de katılmıştı. Eski toprakların ve yeni eklenenlerin yönetilmesi ve savunulması için büyük miktarda paraya ve çok sayıda personele gereksinim vardı. Eski koloni sisteminin bu işler için yeterli olmadığı açıktı.

SALEM BÜYÜCÜLERİ

1692'de Massachusetts'in Salem Village kasabasında bir grub genç kız, Batı Hint Adaları'ndan gelmiş bir kölenin anlattığı masalları dinledikten sonra garip baygınlık nöbetleri geçirmeye başladılar. Sorgulandıklarında, birkaç kadını büyücü olmakla ve kendilerine eziyet yapmakla suçladılar. Kasaba halkı olayı dehşetle fakat şaşırmadan karşıladı; çünkü, XVII. yüzyılda Amerika'da ve Avrupa'da büyücülüğe olan inanç çok yaygındı.

Bunu izleyen gelişme, her ne kadar Amerikan tarihinde görülen münferit bir olay ise de, Püriten New England'ın toplumsal ve ruhsal dünyasına bir pencere açtı. Kasaba yetkilileri büyücülük suçlamalarını dinlemek için bir mahkeme kurdular ve Bridget Bishop adında bir meyhane sahibini hemen mahkum ve idam ettiler. Bir ay içerisinde beş kadın daha mahkum edildi ve asıldı.

Yine de, tanıkların sanıkları ruh ya da hayalet biçiminde gördüklerini anlatmalarına mahkeme tarafından izin verildiği için, halkın duygusal bunalımı giderek arttı. Doğal olarak, bu gibi "hayaletlere ilişkin kamtlar"ın gerçekliği saptanamadığı ve bu konuda tarafsız bir sorgulama yapılamadığı için çok tehlikeli bir durum ortaya çıkıyordu. 1692 sonbaharına kadar, aralarında erkeklerin de bulunduğu 20 kurban daha idam edildi ve kasabanın bazı en önemli hemşehrileri de dahil olmak üzere 100'den fazla kişi hapse atıldı. Aşırı duygusal tepkilerin Salem Village sınırlarını aşma tehdidi ortaya çıktığı için kolonideki tüm din adamları yargılamalara son verilmesi çağrısında bulundular. Koloni valisi bu çağrıya uyarak mahkemeyi dağıttı. Hapiste bulunanlar da ya akladılar ya da cezaları ertelendi.

Salem Village'deki büyücülük duruşmaları, Amerikalıları uzun süre büyüledi. Ruhsal açıdan bakıldığında, tarihçilerin çoğu, büyücülüğün varlığı konusundaki gerçek inanç nedeniyle 1692'de Salem kasabasında toplumun bir tür isteri nöbetine tutulduğunu kabul etmektedirler. Onlara göre, genç kızlardan bazıları roi yapmış bulunsalar bile, sorumluluk sahibi olması gereken yetişkinler de bu çılgınlığa kapılmışlardır.

Suçlananların ve suçlayanların kişilikleri daha yakından incelenirse, daha aydınlatıcı sonular elde edilmektedir. O günlerde kolonici New England'da çoğunlukla olduğu gibi, Salem Village de tarıma bağlı ve Püriten egemenliği altındaki bir toplumdur, ticaret ağırlıklı ve daha laik bir topluma yönelik bir ekonomik ve siyasal dönüşüm içindeydi. Suçlayanların pek çoğunun, çiftliklere ve kiliseye bağlı geleneksel yaşam biçiminin temsilcileri olmalarına karşın, suçlanan büyücüler, giderek gelişen dükkan sahibi ve tüccar sınıfının üyeleriydiler. Salem'de, eski geleneksel gruplarla daha yeni tüccar sınıfının, toplumsal ve siyasal gücü ele geçirmek için yürüttükleri gizli savaş, Amerikan tarihi boyunca toplumlar arasında tekrarlandı; fakat, toplumun üyeleri arasında, şeytanın evlerinde başıboş dolaştığı inancı yaygınlaştığı zaman, bu çatışma garip ve öldürücü boyutlara erişti.

Salem'deki büyücülük duruşmaları, aynı zamanda, çarpıcı ama yalan suçlamalarda bulunmanın ölümcül sonuçlarını gösteren bir örnek oluşturmaktadır. Gerçekten de, siyasal tartışmalarda çok sayıda insana karşı yalan suçlamalarda bulunulmasına takılan ad "büyücü avı"dır.

"Devrim savaşı başlamadan önce gerçekleştirildi. Devrim, halkın yüreğinde ve aklındaydı."

John Adams, Eski Başkan - 1818

Bazı kimseler, Amerikan Devrim tarihinin, 1775'te ilk silah ateşlendikten çok önce başladığına inanmakla birlikte, Virginia'nın Jamestown kasabasında ilk sürekli koloni kurulmasının üzerinden bir buçuk yüzyıldan daha uzun bir süre geçinceye yani 1763'e kadar, İngiltere ve Amerika birbirlerinden açıkça ayrılmaya başlamadılar. Koloniler ekonomik güç ve kültürel kazanımlar alanında büyük ölçüde gelişme sağlamışlar ve hemen hemen hepsi uzun özyönetim yılları geçirmişlerdi. 1760'larda toplam nüfusları, 1700'den beri altı kat artarak 1.500.000'i aşmıştı.

YENİ BİR KOLONİ SİSTEMİ

Fransız ve Kızılderili savaşından sonra İngiltere yeni bir imparatorluk düzenin gereksinim duyuyordu; ancak Amerika'daki durum, değişime elverişli olmaktan çok uzaktı. Yaygın özgürlüklere alışmış bulunan koloniler, Fransız tehlikesi de ortadan kaldırılmış olduğu için, daha az değil daha çok özgürlük istiyorlardı. İngiltere Parlamentosu, yeni bir sistemi uygulamaya başlamak ve denetimi yoğunlaştırmak için, kendi kendini yönetme deneyimine sahip olan ve müdahaleden hoşlanmayan kolonicilerle başa çıkmak zorundaydı.

İngilizlerin ilk olarak ülke içi düzenlemelere giriştiler. Kanada'nın ve Ohio Vadisi'nin ele geçirilmesi, o yörelerde yaşayan Fransızları ve Kızılderilileri küstürmeyecek bir siyaset uygulanmasını gerektiriyordu; fakat, bu konuda Saray'ın çıkarları kolonilerinkilerle çatıştı. Nüfusları hızla artan ve yerleşecek yeni araziye gereksinim duyan bazı koloniler, sınırlarını Mississippi Nehri'nin batısına kadar genişletmek için hak iddiasında bulundular.

Yeni topraklara göç edecek yerleşimcilerin Kızılderililerle bir dizi savaş kıskırtacaklarından korkan İngiltere Hükümeti, bu arazinin kolonicilere daha tedrici bir biçimde açılması gerektiğine inanıyordu. Ayrıca, yeni koloniler kurulmadan önce eskileri üzerindeki saray denetimini güvence altına almanın bir yolu da yayılmanın sınırlandırılması olacaktı. 1673'te yayınlanan Kraliyet Bildirgesi ile, batıda Florida'nın Alleghenies bölgesi, Mississippi Nehri ve Quebec arasında kalan tüm topraklar Kızılderililerin kullanımına ayrıldı. Saray böylelikle, 13 koloninin Batı'daki topraklar üzerindeki tüm hak iddialarını ortadan kaldırmayı ve batıya yayılmayı önlemeye teşebbüs ediyordu. Her ne kadar hiçbir zaman etkin bir biçimde uygulanamamış ise de, Kolonicilerin gözünde bu önlem, onların Batı'daki toprakları işgal edip oralarda yerleşmelerini sağlayan en temel haklarının keyfi bir biçimde göz ardı edilmesi anlamına geliyordu.

Genişleyen imparatorlugunu desteklemek için daha fazla paraya gereksinimi olan İngiltere Hükümetinin uyguladığı yeni mali siyaset ise daha ciddi tepkiler yaratıyordu. İngiltere'deki vergi mükellefleri, kolonilerin savunması için gerekli tüm parayı sağlamazlarsa, daha güçlü bir merkezi yönetim aracılığıyla gelirlerin kolonicilerden alınması gerekiyordu. Bu uygulama ise, kolonilerde özyönetimin aleyhine işleyecekti.

Yeni sistemin uygulanmasında atılan ilk adım, İngiliz yönetiminde olmayan bölgelerden ithal edilecek rom ve melastan çok yüksek gümrük resmi ya da vergi alınmasını gerektiren 1733 tarihli Melas Yasası yerine, 1764'te Şeker Yasası'nun kabul edilmesi oldu. Anılan yasa ile yabancı kaynaklı rom ithali yasaklandı; tüm kaynaklardan gelen melas için düşük bir gümrük resmi konuldu; şaraba, ipege, kahveye ve çok sayıda diğer lüks mala da gümrük resmi getirildi. Melastan alınan gümrük resminin düşürülmesi sonucunda, New England'daki rom fabrikalarında işlenmek üzere Hollanda ve Fransa Batı Hint Adalarından kaçak melas getirmeye teşebbüs etmenin çekici olmaktan çıkacağı umuluyordu. Şeker Yasası'nı uygulamak için, gümrük yetkililerinin daha uyanık ve etkili davranmaları emredildi. Amerika sularında dolaşan İngiliz gemilerine kaçakçıları yakalamaları talimatı verildi ve krallık subaylarına şüphelendikleri binaları arama yetkisi sağlayan "arama belgeleri" verildi.

Hem Şeker Yasası ile gümrük resmi konulması hem de bunu uygulama önlemleri, New England tüccarları tarafından öfkeyle karşılandı. Düşük bir gümrük resmi ödemenin bile ticaretlerini berbat edeceğini ileri sürdüler. Tüccarlar, meclis üyeleri ve kent hemşehrileri toplantılar yaparak yasayı protesto ettiler ve koloni avukatları, Şeker Yasası'nın önsözünde "temsil olmaksızın vergilendirme" uygulamasının ilk belirtisini buldular. Anılan deyim, çok kişiyi anavatana karşı Amerikan davasını desteklemeye çeken bir özdeyiş haline geldi.

Daha sonra 1764'te İngiltere Parlamentosu, "Majestelerinin hiçbir kolonisinde çıkarılan borç kağıtlarının yasal ödeme belgesi sayılmasını engellemek için "Para Yasası"nı kabul etti. Koloniler, ticaret açığı veren bir bölge olduğu ve sürekli nakit para sıkıntısı çektiği için, anılan önlem, kolonilerin ekonomisi üzerine ciddi bir yük ekledi. Krallık askerlerine koloniler tarafından yiyecek ve barınak sağlanmasını gerektiren 1765 tarihli Askeri Konaklama Yasası da aynı derecede muhalefet yarattı.

PUL YASASI

Yeni koloni sistemini başlatan önlemlerin sonuncusu, en büyük örgütlü direnişe yol açtı. "Pul Yasası" olarak bilinen bu önlem gerekince, tüm gazetelere, el ilanlarına, broşürlere, ruhsatlara, kira sözleşmelerine ve diğer yasal belgelere damga pulu yapıştırılacak ve Amerikan gümrük memurları tarafından toplanacak gelir, kolonilerin "savunulması, korunması ve güvenliğinin sağlanması" için kullanılacaktı.

Pul Yasası herhangi bir işle uğraşan herkese eşit yük getiriyordu. Bu nedenle, Kuzey'de ve Güney'de, Doğu'da ve Batı'da, Amerikan halkının en güçlü ve seslerini en çok duyuran gruplarını oluşturan gazetecilerin, avukatların, din adamlarının, tüccarların ve iş adamlarının öfkesine yol açtı. Büyük tüccarlar, direnişi kısa sürede örgütlediler ve ithalat yapmama kuruluşları oluşturdular.

1765 yazında anavatanla yapılan ticaret büyük bir düşüş gösterdi. Önemli kişiler, "Sons of Liberty" (Özgürlük Çocukları) adı verilen ve Pul Vergisini çok kez şiddet kullanarak protesto eden gizli örgütler kurdular. Yasa, Massachusetts'ten South Carolina'ya kadar hükümsüz kılındı; kızgın gruplar gümrük yetkililerini istifaya zorladılar ve nefret uyandıran pulları imha ettiler.

Mayıs ayında, delegelerden Patrick Henry'nin harekete geçirdiği Virginia Temsilciler Meclisi, temsil olmaksızın vergilendirmenin kolonilerin özgürlükleri karşısında bir tehdit oluşturduğunu ileri süren bir dizi kınama kararı aldı. Temsilciler Meclisi, Virginialıların da İngilizlerin yararlandığı haklara sahip olduklarını ve bu nedenle ancak kendi temsilcileri tarafından vergilendirilebileceklerini ilan etti. 8 Haziran'da Massachusetts Meclisi, tüm kolonileri Ekim 1765'te New York'ta toplanacak Pul Yasası Kongresi'ne temsilci göndermeye çağırdı. Kongre'de, Kral'dan ve İngiltere Parlamentosu'ndan kurtulma önerileri ele alınacaktı. Dokuz koloniden gelen yirmi yedi temsilcinin katıldığı Kongre, bu fırsattan yararlanarak, parlamentonun Amerika işlerine karışmasına muhalif bir koloni kamuoyu oluşturdu. Uzun tartışmalardan sonra Kongre, "kendi meclisleri dışında hiçbir kuruluşun anayasaya uygun olarak ne vergi koyabildiğini ne de koyabileceğini" ve Pul Yasası'nda "kolonicilerin hak ve özgürlüklerini ihlale yönelik açık bir eğilim olduğunu" ilan eden bir dizi karar aldı.

TEMSİL OLMAKSIZIN VERGİLENDİRME

Böylelikle konu temsil sorunu üzerinde odaklaştı. Kolonilerin görüşüne göre, Avam Kamarası'na temsilci seçmedikleri sürece, kendilerinin Parlamento'da temsil edildikleri düşünmek olanak dışıydı. Ancak bu görüş, İngilizlerin "sanal temsil" ilkesiyle çatışmıyordu. Anılan ilkeye göre, her Parlamento üyesi, belirli bir bölgedeki mülk sahiplerinden oluşan çok küçük bir azınlık tarafından seçilmiş olduğu gerçeğine karşın, tüm ülkenin ve hatta tüm imparatorlугun çıkarlarını temsil etmekteydi. Toplumun geri kalan kesimi, Parlamento üyelerini seçen mülk sahiplerinin çıkarları herkes tarafından paylaşıldığı gerekçesiyle, "temsil edilmekte" sayılıyordu.

İngiltere memurlarının çoğunluğu, Parlamento'nun bir imparatorluk kuruluşu olduğunu ve bu nedenle anavatandaki gibi koloniler üzerinde de aynı yetkiyi temsil ve icra ettiğini ileri sürüyorlardı. Amerikalı liderler ise, bir "imparatorluk" Parlamentosu'nun var olmadığını iddia ediyorlar ve tek yasal ilişkilerinin Saray'la olduğunu söylüyorlardı.

Deniz aşırı kolonilerin kurulmasını kabul eden de onlara birer hükümet veren de Kral'dı. İleri sürdüklerine göre Kral, eşit biçimde hem İngiltere'nin hem de kolonilerin kralıydı; fakat, nasıl koloniler İngiltere'de geçerli yasalar yapamıyorlarsa, İngiltere Parlamentosu'nun da kolonilerle ilgili yasa yapma hakkı olmadığını ısrarla belirtiyorlardı.

İngiltere Parlamentosu kolonilerin iddialarını kabul etmek niyetinde değildi. Buna karşın, Amerikan boykotundan etkilenen İngiliz tüccarları, bir iptal hareketini desteklemeye başladılar ve Parlamento 1766'da pes ederek Pul Yasası'nı yürürlükten kaldırdı ve Şeker Yasası'nda değişiklik yaptı; fakat, koloniler üzerinde bir merkezi güç bulunması yanlıları yatıştırmak için bir Açıklayıcı Yasa kabul etti. Bu yasa ile Parlamento'ya kolonileri "her konuda" bağlayıcı yasalar çıkarma yetkisi veriliyordu.

TOWNSHEND YASALARI

1767 yılında, tüm anlaşmazlıkları yeniden alevlendiren bir dizi önlem alındı. İngiltere Maliye Bakanı Charles Townshend'den yeni bir mali program hazırlaması istenildi. Amerikan ticaretine konulan resimlerin daha etkin bir biçimde tahsil ettirerek İngilizlerin vergi yükünü azaltmayı amaçlayan Bakan, gümrük denetimini sıkılaştırdı ve İngiltere'den kolonilere ihraç edilen kagıt, cam, kurşun ve çaydan ithalat resmi alınmasını destekledi. Townshend Yasaları denilen yasalar, kolonilerce ithal edilen mallardan alınan resimlerin yasal olduğu, buna karşın, Pul Vergisi gibi iç vergilerin yasal olmadığı görüşüne dayandırılıyordu.

Townshend Yasaları, bir bölümü koloni valilerinin, yargıçların, gümrük memurlarının ve Amerika'daki İngiliz askerlerinin giderlerini karşılamakta kullanılmak amacıyla gelir eide etmek için düzenlenmişti. Buna karşılık, Philadelphialı bir avukat olan John Dickinson, Bir Pennsylvania Çiftçisinin Mektupları adlı kitabında, Parlamento'nun imparatorluk ticaretini denetleme hakkı bulunduğunu, fakat, iç olsun dış olsun, kolonilere vergi koyma hakkı olmadığını iddia etti.

Townshend resimleri üzerine ortaya çıkan huzursuzluk, Pul Vergisi'nin yarattıklarından daha az şiddetliydi; ancak yine de, özellikle Dogu kıyı bölgesindeki kentlerde kendini hissettirdi. Tüccarlar ithalat yapmama anlaşmalarına yeniden başvurdular ve halk da yerli mallarla yetinmeye başladı. Koloniciler, sözgelimi, evlerde dokunmuş kumaştan dikilen elbiseler giydiler ve çay yerine başka şeyler kullanmaya başladılar. Evlerde kagıt yapmaya başladılar ve evlerini boyamaktan vazgeçtiler. Yeni yönetmeliklerin uygulanması Boston'da şiddet olaylarına yol açtı. Vergi tahsili için gelen gümrük memurları halk tarafından saldırıya uğradılar ve tartaklandılar. Bunun üzerine, gümrük yetkililerini korumak için iki İngiliz alayı olay yerine gönderildi.

Boston'da İngiliz askerlerinin varlığı, kargaşa için açık bir davet oluşturunuyordu. 5 Mart 1770'te, vatandaşlarla İngiliz askerleri arasındaki düşmanlık yeniden şiddete dönüştü. İngiliz askerlerine kar topu atılmasıyla başlayan zararsız tepki, giderek kitlesel bir saldırıya dönüştü. Biri ateş emri verdi. Duman dağıldığında, üç Bostonlunun karlar üstünde ölü olarak yattığı görüldü. "Boston Katliamı" adı verilen olay, İngiliz kalpsizliğinin ve zulmünün bir örneği olarak büyütüldü.

Böylesi bir muhalefetle karşılaşan Parlamento 1770'te stratejik bir dönüş yaptı ve çay dışındaki tüm mallardan alınan resimleri iptal etti. Çok küçük bir azınlık tarafından içilen çay, kolonilerde lüks mal sayılıyordu. Çok kimseye göre Parlamento'nun bu davranışı, kolonilerin önemli bir ödün eide ettiklerini kanıtladığı için, İngiltere aleyhindeki kampanya büyük ölçüde terk edildi. "İngiliz çayı" üzerindeki koloni ambargosu sürdürüldü; fakat, buna pek uyulmuyordu. Gönenç giderek artıyor ve koloni liderleri de gelişmeleri olurluna bırakmak istiyorlardı.

SAMUEL ADAMS

Buna karşın, durgun geçen üç yıllık bir süre içinde, oldukça küçük bir radikal grub, anlaşmazlıkların devam etmesi yolunda büyük bir çaba gösterdi. Vergi ödenirse, bunun, Parlamento'nun koloniler üzerinde yönetim hakkı olduğu ilkesinin kabulü anlamına geleceğini iddia ediyorlardı. Gelecekte, parlamento yönetimi ilkesinin kolonilerin özgürlüklerini ortadan kaldıracak bir biçimde uygulanabileceğinden korkuyorlardı.

Radikallerin en etkili lideri Massachusettsli Samuel Adams'tı ve bir tek amaç, yani bağımsızlık için yorulmak bilmeden çalışıyordu. Adams, 1740'ta Harvard Üniversite-si'nden mezun olduktan sonra, baka müfettişi, vergi tahsildarı, kent meclisi toplantıları yöneticisi gibi kamu görevlerinde bulundu. İş hayatında sürekli başarısızlıkla karşılaşan Adams, New England kent meclisi toplantılarında kendini gösteren, yetenekli ve kurnaz bir siyasetçi idi.

Adams'ın amaçları, halkı toplumsal ve siyasal üstlerine karşı hayranlık duymaktan kurtarmak, kendi önem ve güçlerini anlamalarını sağlamak ve onları harekete geçirmektir. Bu amaçlara erişmek için, gazetelerde makaleler yayınladı, kent meclisi toplantılarında konuşmalar yaptı ve koloni halklarının demokratik duygularını okşayacak kararlar alınması yolunda çaba gösterdi.

1772'de yapılan bir Boston kent meclisi toplantısında, kolonicilerin haklarını ve yakınmalarını dile getirecek bir "İletişim Komitesi" seçilmesini sağladı. Komite, İngilizler tarafından alınan, yargıçların maaşlarının gümrük gelirlerinden karşılanması yolundaki karara karşı çıktı; çünkü, yargıçların maaşları için meclise bağlı olmayacaklarından ve bunun sonucunda meclise hesap verme zorunda kalmayacaklarından, böylelikle de "baskıcı bir hükümet biçimi" ortaya çıkacağından korkuyordu. Komite, bu konuda diğer kolonilerle bağlantı kurdu ve yanıtlarını göndermelerini istedi. Hemen hemen tüm kolonilerde komiteler kurdu ve anılan komiteler etkili devrim örgütlenmesi yolunda temel oluşturdu. Yine de, Adams'ın elinde halkı ateşlemeye yetecek neden yoktu.

BOSTON "ÇAY PARTİSİ"

Buna karşın 1773'te İngiltere, Adams ve müttefiklerine çarpıcı bir fırsat sundu. Mali açıdan sıkıntı içine düşen güçlü Dogu Hindistan Şirketi, İngiltere Hükümeti'ne başvurdu ve şirkete, kolonilere yönelik tüm çay ihracatında tekel hakkı bağışlandı. Hükümet ayrıca, Dogu Hindistan Şirketi'nin, daha önceleri ihraç edilen çayı satan koloni toptancılarını atlayıp doğrudan doğruya perakendecilere mal göndermesine izin verdi. 1770'ten sonra o kadar kârlı bir yasadışı ticaret oluşmuştu ki, Amerika'da tüketilen çayın çoğu yabancı kaynaklıydı ve yasa dışı yollardan getirilip gümrük vergisi ödenmeden tüketicilere sunuluyordu. Çayını kendi mümessilleri aracılığıyla ve alışlagelen fiyatın çok altında satan Dogu Hindistan Şirketi, kaçakçılığı kar getirmeyen bir faaliyet durumuna soktu ve, aynı zamanda, kolonilerdeki bağımsız tüccarları da ortadan kaldırma tehdidi yarattı. Hem çay ticaretini elden kaçırdıkları hem de tekelci uygulamalarla karşılaştıkları için harekete geçen koloni tüccarları, bağımsızlık yolunda çabalayan radikallere katıldılar.

Dogu Hindistan Şirketi'nin mümessilleri, Atlantik kıyısındaki tüm limanlarda istifaya zorlandılar ve yeni gelen çay partileri ya İngiltere'ye geri gönderildi ya da antrepolarda depolandı. Boston'da ise, mümessiller kolonicilere direndiler ve muhalefete karşın, krallık valisinin de desteğiyle mallarını boşaltmaya hazırlandılar. 16 Aralık 1773 gecesi, Mohawk Kızılderilileri kılıgına bürünmüş kişiler, Samuel Adams başlarında olduğu halde, Boston limanında demirlemiş olan üç İngiliz gemisine çıktılar ve gemilerdeki çayı denize attılar. Eger mal indirilseydi, kolonicilerin gümrük resmini ödeyip çayı satın alacağından korktukları için bu yola başvurmışlardı. Adams ve beraberindeki radikaller, hemşehrilerinin bağımsızlık ilkesine bağlılığından kuşku duyuyorlardı.

İngiltere bir sorunla karşı karşıyaydı. Dogu Hindistan Şirketi bir parlamento kararını uygulamıştı ve çayın imha edilmesi cezasız kalırsa Parlamento, koloniler üzerinde hiçbir ağırlığı kalmadığını tüm dünyaya açıklamak zorunda kalacaktı. İngiltere'deki resmi çevreler, Boston Çay Partisi'ni bir vahşet olarak hemen hemen oybirliğiyle kınadılar ve asi kolonicileri hizaya getirmek için yasal önlemler alınması gereğini savundular.

ZORLAMA YASALARI

Parlamento, kolonicilerin "Zorlama Yasaları ya da Çekilmez Yasalar" diye adlandırdıkları yeni yasalar çıkararak bu gelişmeiere karşılık verdi. Anılan önemlerin Boston Limanı Yasası denilen ilki, imha edilen çayın bedeli ödeninceye kadar Boston limanını kapatıyordu. Boston'un denizle ilişkisini kesmek ise ekonomik yıkıma yol açacağı için kentin yaşamına karşı bir tehdit oluştuyordu. Çıkarılan başka yasalarla, yerel makamların yetkisi sınırlanıyor ve valinin izni olmaksızın yapılan kent meclisi toplantılarının hemen hepsi yasaklanıyordu. Bir Konaklama Yasası ile de, yerel makamların İngiliz askerlerine, gerekirse özel evlerde olmak üzere, barınak sağlaması zorunlu kılınıyordu. Anılan yasalar, Parlamento'nun istediği gibi, Massachusetts'i yıldırıp yalmz bırakacağı yerde, kardeş kolonilerin onun yardımına koşmalarına neden oldu.

Aynı tarihlerde kabul edilen Quebec Yasası ile eyaletin sınırları genişletildi ve orada oturan Fransız yerleşimcilerin dinsel özgürlükten yararlanmaları ve kendi yasal geleneklerini sürdürmeleri güvence altına alındı. Koloniciler bu yasaya karşı çıktılar; çünkü, Batı'daki topraklar üzerinde kendilerine verilmiş bulunan haklar göz ardı ediliyor ve Katoliklerin egemen olduğu bir eyalet tarafından Kuzey ve Kuzeybatı'da kuşatıma tehdidi ile karşı karşıya geliyorlardı. Qubec Yasası, cezalandırma amacıyla çıkarılmamış bulunmakla birlikte, Amerikalılar tarafından Zorlama Yasaları ile bir tutuıldı ve amlan yasaların tümü "Çekilmez Beş Yasa" olarak tanındı.

Virginia Temsilciler Meclisi'nin önerisi üzerine kolonilerin temsilcileri, "Kolonilerin üzücü durumuna ilişkin danışmalarda bulunmak için" 5 Şubat 1774'te Philadelphia'da toplandılar. Birinci Kıtasal Kongre olarak bilinen toplantıya katılan delegeler, bölgesel meclisier tarafından ya da halk toplantılarında seçilmişlerdi. Georgia dışındaki koloniler en az bir delege gönderdiler. Toplam 55 olan delege sayısı, çeşitli görüşleri yansıtabilecek derecede büyük, ancak, ciddi tartışmalara girişip etkin kararlar alabilecek kadar da küçüktü. Koloniler arasındaki görüş ayrılıkları, delegeler için gerçek bir ikilem oluştuyordu. İngiltere Hükümeti'ni ödün vermeye razı etmek için sağlam bir birliktelik görünümü yaratmaları, aynı zamanda da, daha ılımlı Amerikalıları korkutmamak için radikal davranışlardan ya da bağımsızlık ruhunu yansıtan gösterilerden kaçınmaları gerekiyordu. İhtiyatlı bir temel ilkeler konuşmasının ardından, Zorlama Yasaları'na uyma zorunluluğu olmadığı yolundaki "kararlılık" belirtildi ve bir dizi karar alındı. Bunlar arasında, kolonicilerin "yaşama, özgürlük ve mülkiyet" hakları ile bölgesel meclislerin "tüm vergilendirme ve iç siyaset konularını" karara bağlama haklarına ilişkin olanlar da vardı.

Bunlara karşın, bir "Kıtasal Birlik" kurulması, Kongre tarafından alınan en önemli karar oldu. Anılan Birlik, ticaret boykotlarını yenileyecek, gümrük girişlerini denetleyecek bir komiteler sistemi geliştirecek, anlaşmaları ihai eden tüccarların isimlerini yayınlayacak, ithai ettikleri mallara el koyacak, tutumluluğu, ekonomiyi ve endüstriyi teşvik edecekti.

Birlik hemen kolonilerde liderligi ele aldı ve yeni yerel örgütlerin saray yetkilerinden ne kaldıysa onları da sona erdirmelerini kolaylaştırdı. Bağımsızlık yanlısı liderlerin önderlik ettiği bu örgütler, sadece durumları pek iyi olmayan kimselerin değil, çok sayıda meslek sahibinin ve özellikle avukatların, Güney kolonilerindeki büyük çiftlik sahiplerinden çoğunun ve pek çok tüccarın da desteğini sağladı. Kararsızları korkutarak onları halk hareketine katılmaya ikna ettiler ve kendilerine karşı koyanları cezalandırdılar. Askeri malzeme toplamaya ve askeri birlikler kurmaya başladılar. Halkın devrim duygularını körüklediler.

Haklarının İngilizler tarafında ihlal edilmesine karşı çıkan pek çok Amerikalı ise, yine de, çözüme erişmek için görüşmeler yapılmasının ve uzlaşma aranmasının en uygun yol olduğunu düşünüyorlardı. Bu grub içinde, Saray tarafından atanmış memurlar, çok sayıda Quakerler, şiddet kullanılmasına karşı olan diğer mezhep üyeleri, özellikle orta kolonilerdeki tüccarlar ve Güney kolonilerindeki yaşamlarından hoşnut olmayan bazı çiftçiler ve sınır bölgelerinde yerleşik kişiler vardı.

Kral, bu çok sayıdaki ılımlı kişilerle bir tür ittifak yapabilir ve iyi zamanlanmış ödünler vererek onların konumlarını güçlendirebilir ve böylelikle de devrimcilerin şiddete başvurmalarını zorlaştırabilirdi; fakat, III. George hiç ödün vermek niyetinde değildi. 1774'te Philadelphia'daki Quakerlerin verdiği bir dilekçeyi küçümseyerek, "Zarlar atıldı. Koloniler ya baş eğer ya da zafer kazanırlar." diye yanıt verdi. Anılan davranış, Zorlama Yasaları'nı izleyen gelişmeler nedeniyle şaşkına dönmüş ve korkmuş olan Kralcıları yainizliğa itti.

DEVİRİM BAŞLIYOR

Amerika doğumiu bir hanımla evli ve cana yakın bir İngiliz kibarı olan General Thomas Gage, siyasal faaliyetlerin hemen hemen tümüyle ticaretin yerini aldığı Boston kentindeki garnizona kumanda ediyordu. Gage'nin kolonilerdeki temel görevi Zorlama Yasaları'nı uygulamak olmuştı. Massachusetts kolonicilerinin, 32 kilometre uzaktaki Concord kentinde barut ve askeri gereç topladıkları haberini alan Gage, bunlara el koymak amacıyla garnizondan güçlü bir birlik gönderdi. İngiliz askerleri bütün gece yol aldıktan sonra 19 Nisan 1775 günü Lexington köyüne ulaştılar ve sabahın sisleri arasında, bir dakika içinde savaşa hazır duruma geldikleri söylendiği için Minutemen (Dakikalıklar) diye adlandırılan 70 silahlı kolonici ile karşılaştılar. Minutemen grubunun amacı sessiz bir protestoda bulunmaktı; fakat, İngiliz askerlerinin komutanı Binbaşı John Pitcairn, "Dağılın, kahrolası asiler! Kaçık köpekler!" diye bağırdı. Minutemen grubunun lideri Yüzbaşı John Parker, askerlerine, ilk önce onların üzerine ateş edilmezse ateş açmamalarını söyledi. Amerikalılar çekilmeye başladıkları sırada bir silah sesi duyuldu ve İngiliz askerleri Minutemen grubuna ateş açtılar. Bunun ardından, İngilizler süngü hücumuna geçtiler ve sekiz kişiyi öldürüp on kişiyi yaraladılar. Bu, Ralph Waldo Emerson'un sık sık yinelenen deyiimiyle, "tüm dünyada duyulan silah sesiydi."

Ardından, İngilizler Concord'a dogru ilerlediler. Amerikalılar cephanenin büyük kısmını kaçırmışlardı; geride bıraktıklarını da İngilizler imha ettiler. Bu sırada, kırsal bölgedeki Amerikan birlikleri toplandılar, Concord'da saldırdılar ve Boston'a dogru uzun bir çekiliş başıamış olan İngilizlere kayıp verdirdiler. Yol boyunca da, "her Midllesex köyünden ve çiftliğinden" gelen milisler, taş duvarların, tepeciklerin ve evlerin ardına gizlenerek İngiliz askerlerinin parlak kırmızı kaputlarını hedef aidılar. Boston'a zorlukla erişen yorgun askerlerin 250'den fazlası öödürölmüş ya da yaralanmıştı. Amerikalılar da 93 kişi yitirdiler.

Lexington ve Concord'un yarattığı endişeier sürereken, İkinci Kıtasal Kongre Pennsylvania'nın Philadelphia kentinde 10 Mayıs 1775'te toplandı. Kongre 15 Mayıs'ta, savaşa karar verdi, kolonilerdeki milisleri kıtasal hizmete aldı ve Virginialı Albay George Washington'ı Amerikan kuvvetlerinin baş komutanlığına atadı. Bu sırada, Boston'un hemen yakınındaki Bunker Hill'de Amerikalılar büyük kayıplar verdiler. Kongre ayrıca, Amerikan kuvvetlerinin sonbaharda Kanada'ya dogru kuzeye yürümesine karar verdi. Amerikalılar daha sonra Montreal'i ele geçirdilerse de, Quebec'e yönelik kış saldırısında başarı eide edemediler ve sonunda New York'a çekildiler.

Silahlı çatışma başıamış olmakla birlikte bazı Kongre Üyeleri, İngiltere'den tümüyle ayrılma fikrini hoş karşılamıyorlardı. John Dickinson Temmuz ayında, Zeytin Dalı Dilekçesi diye bilinen ve bir tür anlaşmaya varılana kadar daha fazla şiddet faaliyetine girişilmesini önlemesi için Kral'dan ricada bulunan bir karar taslağı kaleme aldı; fakat, bu dilekçeye kulak verilmedi ve III. George 23 Agustus 1775'te bir açıklama yayınlayarak kolonileri asi ilan etti.

İngiltere, bir bakıma köleliğe bağılı oldukları için, Güney'deki kolonilerin kendisine sadık kalmasını bekliyordu. Güney kolonilerinde yaşayan çok kimse, anavatana karşı çıkacak bir isyanın, büyük çiftlik sahiplerine yönelik bir köle ayaklanmasına yol açacağından korkuyordu. Gerçekten de, Virginia Valisi Lord Dunmore Kasım 1775'te, İngilizlerle birlikte savaşıacak tüm kölelere özgürlük vermeyi önerdi. Bunun aksine, Dunmore'nin açıklaması, belki de Kralcı kalacak olan pek çok Virginialının asilerin tarafına geçmesi sonucunu dogurdu.

North Carolina Valisi Josiah Martin de, North Carolinalıları Saray'a sadık kalmaya zorladı. 1.500 kişi Martin'in çağrısına olumlu yanıt verdilerse de, İngiliz askerleri yardıma gelemeden önce devrim güçleri tarafından yenilgiye ugratıldılar.

İngiliz savaş gemileri kıyı boyunca South Carolina'nın Charleston kentine kadar inip Haziran 1776'da kente ateş açtılar; ancak, hazırlanmaya zamanları olan South Carolinalılar ayın sonuna dogru İngilizleri püskürttüler. İngilizler, iki yıldan fazla bir süre geçmeden yeniden Güney'e inemediler.

SAGDUYU VE BAGIMSIZLIK

1774'te İngiltere'den Amerika'ya gelmiş olan siyasal kuramcı ve yazar Thomas Paine, Ocak 1776'da Sagduyu adlı 50 sayfalık bir broşür yayımladı. Üç ay içinde broşürden 100.000 adet satıldı. Paine, soydan geçen krallık anlayışına saldırıyor ve bir tek dürüst adamın bile toplum için "gelmiş geçmiş tüm taçı zorbalardan" daha değerli olduğunu belirtiyordu. Ona göre seçenekler, ya zorba bir krala ve yıpranmış hükümete sürekli boyun eğmek ya da kendine kendisine yeterli ve bağımsız bir cumhuriyet olarak mutlu yaşamaktı. Tüm kolonilerde dağıtılan Sagduyu, ayrılma isteginin somutlaşmasında yardımcı oldu.

Geriye, resmi bir açıklama yapmak için her koloniden onay alınması işi kalmıştı. İkinci Kıtasa Kongre toplandıktan tam bir yıl sonra, 10 Mayıs 1776'da, ayrılmak için çağrıda bulunan bir karar kabul edildi. Sadece resmi bir açıklamaya gerek kalmıştı. 7 Temmuz'da, Virginialı Richard Henry Lee, "Birleşik Kolonilerin, özgür ve bağımsız devletler olduklarını ve olma hakları bulunduğunu" ilan eden bir karar taslağı sundu. Bunun hemen ardından, resmi bir bildiri hazırlamak için, Virginialı Thomas Jefferson'un başkanlığında beş kişilik bir komite görevlendirildi.

Büyük ölçüde Jefferson'un yapıtı olan ve 4 Temmuz 1776'da kabul edilen Bağımsızlık Bildirisi, yeni bir ulusun doğumunu açıklamakla kalmıyor, tüm dünyada etkin bir güç oluşturacak olan bir insan özgürlüğü felsefesini de yaratıyordu. Bildiri, Fransız ve İngiliz Aydınlanması'na ilişkin siyasal felsefeye dayanmakla birlikte, özellikle bir yapının etkisi göze çarpmaktadır: John Locke'nin Hükümete İlişkin İkinci İnceleme'si. Locke, İngilizlerin geleneksel haklarına ilişkin kavramları ele alıp onları insanların doğal hakları olarak evrenselleştirmiştir. Bildiri'nin iyi bilinen giriş bölümü, Locke'nin hükümete ilişkin toplum-sözleşme kuramını yansıtmaktadır:

Şu gerçeklerin açık olduğunu kabul ediyoruz: Tüm insanlar eşit yaratılmışlardır. Yaratıcıları tarafından bağışlanmış belirli ve vazgeçilmez Haklara sahiptirler. Yaşamak, Özgür olmak ve Mutluluğa erişmek bu Haklar arasındadır. Bu hakları güvence altına almak için, İnsanlar arasında, tam gücünü yönetilenlerin onayından alan Hükümetler kurulmaktadır. Herhangi bir Hükümet Biçimi bu amaçları yıkmaya yönelirse, bu Hükümeti değiştirmek ya da ortadan kaldırmak, yeni bir Hükümet kurmak, bu Hükümetin temellerini söz konusu ilkelere dayandırmak ve yetkilerini halkın Güvenlik ve Mutluluğunu en iyi sağlayacak biçimde düzenlemek Halkın Hakkıdır.

Jefferson, Bildiride, Locke'nin ilkeleri ile kolonilerdeki durum arasında dogrudan baglanti kurmuştur. Amerikan bagimsizligi için savaşmak, "bizleri, anayasamıza yabancı olan ve yasalarımızın kabul etmedigi bir yönetime tabi kılma yolunda başkalarıyla işbirliği yapan" bir kralın hükümeti yerine halkın onayı ile kurulmuş bir hükümet için savaşmaktı. Ancak halkın onayı ile kurulan bir hükümet, yaşamak, özgür olmak ve mutluluga erişmek dogal haklarını güvence altına alabilirdi. Bu nedenle de, Amerikan bagimsizligi için savaşan her insan, kendi dogal hakları için savaşmış oluyordu.

YENİLGİLER VE ZAFERLER

Bagimsizligın ilanından sonra aylar boyunca bir takım gerilemelerle karşılaşan Amerikalıların sebatlı davranışları sonuğa onlara başarı getirdi. Agustos 1776'da New York'un Long Island bölgesinde yer alan çatışmada zor durumda kalan Washington, başarılı bir geri çekilme hareketi gerçekleştirdi ve birliklerini küçük sandallar içinde Brooklyn'den Manhattan kıyılarına geçirdi. İngiliz Generali William Howe iki kez tereddüt etti ve Amerikalıların kaçmalarına izin verdi. Howe, buna karşılık, Kasım ayında, Manhattan Adası'ndaki Washington Kalesi'ni ele geçirdi. New York kenti savaşın sonuna kadar İngilizlerin elinde kaldı.

Aralık ayına gelindiğinde, Washington'un askerleri, malzeme ve söz verilmiş olan yardımı alamamış oldukları için dağılmak üzereydiler; fakat, savaşa başlamak için ilkbaharın gelmesini bekleme kararı alan Howe, Amerikalıları çöktürme fırsatını bir kez daha kaçırdı. Bu sırada Washington, New Jersey'de Trenton kentinin kuzeyinde Delaware Nehri'ni geçti. 26 Aralık sabahı erken saatlerde Trenton'daki garnizona karşı sürpriz bir saldırı gerçekleştiren birlikleri, 900'den fazla esir aldılar. Bir hafta sonra, 3 Ocak 1777'de Princeton'da İngilizlere saldırı ve daha önce onların işgalinde bulunan toprakların büyük kesimini geri aldı. Amerikalıların bozulmuş olan moralleri, Trenton ve Princeton'da kazanılan zaferlerden sonra yerine geldi.

Howe 1777'de, Pennsylvania'da Brandywine ırmağı dolaylarında Amerikan ordusunu yendi, Pennsylvania'yı işgal etti ve Kıtasal Kongre'yi kaçmak zorunda bıraktı. Washington, şiddetli 1777-1778 kışını Pennsylvania'nın Valley Forge yöresinde, yeterli yiyecek, giyecek ve malzeme olmaksızın geçirmek zorunda kaldı. Çiftçilerin ve tüccarların, mallarını, Kıtasal Kongre ve eyaletler tarafından çıkarılan kağıt para yerine altın ve gümüş karşılığı İngilizlere satmaları, Amerikan birliklerini bu yetersizliklerden daha çok sıkıntıya soktu.

Washington'un Kıtı Ordusu Valley Forge'da en kötü duruma düşmüştü; ancak, 1777 yılı savaşın dönüm noktasını oluşturdu. 1776 sonlarında İngiliz Generali John Burgoyne, Champlain Gölü'nü ve Hudson Nehri'ni geçerek New York ve New England'ı işgal etmek amacıyla bir plan geliştirdi. Ne yazık ki, ormanlık ve bataklık araziye geçemeyecek derecede ağır araç ve gereçleri vardı. Burgoyne kumandasındaki bir Kralcı ve Kızılderili grubu New York'daki Oriskany ırmağı yakınında, deneyimli bir seyyar Amerikan birliği ile karşılaştı. Burgoyne'nin bazı birlikleri de, gereksinim duydukları malzeme peşinde koşarken, Vermont'un Bennington kasabasında Amerikan askerleriyle karşı karşıya geldiler. Çıkan çatışma Burgoyne ordusunu yeterince oyaladı ve New York'un Albany kenti yakınlarında Hudson Nehri'nin aşağı kesimlerinden destek kuvvetleri gönderebilmesi için Washington'a zaman kazandırdı. Burgoyne yeniden harekete geçtiğinde, Amerikalılar onu bekler durumdaydılar. İleride, New York'un West Point yöresinde Amerikalılara ihanete edecek olan Benedict Arnold'un kumandasındaki Amerikalılar İngilizleri iki kez püskürttüler. Burgoyne, New York'un Saratoga kentine geri çekildi ve orada, General Horatio Gates tarafından kumanda edilen Amerikan güçleri İngiliz birliklerini kuşattılar. 17 Ekim 1777'de Burgoyne'nin tüm ordusu teslim oldu. İngilizler, altı general, 300 subay ve 5.500 asker yitirdiler.

FRANSIZ-AMERİKAN İTTİFAKI

Fransa'da Amerikalıların davasına ilişkin derin duygular besleniyordu; Fransa aydın çevreleri de feodaliteye ve ayrıcalıklara karşı ayaklanmış durumdaydı. Saray ise, ideolojik olmaktan daha çok jeopolitik nedenlerle, kolonicilere yardım ediyordu. Fransa Hükümeti, 1763 yenilgisinden beri İngiltere'ye karşı misillemeye bulunma peşindeydi. Benjamin Franklin, Amerikalıların davasına destek sağlamak için, 1776'da Paris'e gönderildi. Akıllı, kurnaz ve aydın kişiliği sayesinde, kısa zamanda varlığını Paris'te hissettirdi ve Fransızların yardımını sağlama konusunda etkin bir rol oynadı.

Fransa Mayıs 1776'da Amerika'ya 14 gemi dolusu savaş malzemesi göndererek kolonilere yardım etmeye başladı. Gerçekten de, Amerikan ordularının kullandığı barutun çoğu Fransa'dan geliyordu. İngiltere'nin Saratoga'da yenilmesinden sonra Fransa, eski düşmanını ciddi ölçüde zayıflatmak ve Yedi Yıl Savaşı'nda (Fransız ve Kızılderili Savaşı) altüst olan güç dengesini eski konumuna getirmek için bir fırsat çıktığını gördü. 6 Şubat 1778'de Amerika ile Fransa bir Dostluk ve Ticaret Andlaşması imzaladılar. Anılan Andlaşmayla Fransa Amerika'yı tanıyor ve ticaret konusunda ödünler veriyordu. İki ülke ayrıca bir İttifak Andlaşması imzaladılar ve Fransa da savaşa katılırsa, Amerika bağımsızlığını kazanıncaya kadar her iki ülkenin de silah bırakmayacağını, her bir ülkenin, diğerinin rızası olmadan İngiltere ile barış yapmayacağını ve her bir ülkenin, diğerinin Amerika'daki topraklarını güvence altına alacağını kabul ettiler. Bu, Amerika Birleşik Devletleri'nin ya da öncüllerinin 1949'a kadar imzalayacağı tek ikili savunma andlaşması olmuştur.

Fransız-Amerikan ittifakı kısa zamanda çatışmayı yaygınlaştırdı. Haziran 1778'de İngiliz gemileri Fransız teknelerine ateş açtı ve iki ülke savaşa girdi. Yedi Yıl Savaşı'nda İngiltere tarafından işgal olunan toprakları geri almayı uman İspanya 1779'da Fransa'nın yanı sıra savaşa katıldı, ancak Amerikalıların müttefiki olmadı. İngiltere, Amerikalılarla ticaretini sürdüren Hollanda'ya 1780'de savaş ilan etti. Fransa önderliğindeki bu Avrupa güçleri topluluğu, İngiltere için, kolonilerin tek başına başarabileceğinden çok daha büyük bir tehdit oluştuyordu.

İNGİLİZLER GÜNEYE İLERLİYOR

Güneyilerin daha fazla Kralcı olduğunu düşünen İngilizler, Fransızlar da çatışmaya katılınca, güneydeki çabalarını arttırdılar. 1778 sonlarında Georgia'nın Savannah kentinin ele geçirilmesiyle bir hareket başlatıldı. Kısa zaman sonra İngiliz birlikleri, Güney'deki en önemli liman olan, South Carolina'nın Charleston kentine doğru ilerlediler. İngilizler ayrıca deniz kuvvetleri ve amfibik güçler kullanarak Amerikan kuvvetlerini Charleston yarımadasında kıstırmayı başardılar. 12 Mayıs'ta General Benjamin Lincoln kenti ve oradaki 5.000 askeri teslim etti. Bu, Amerikalıların savaşta en büyük yenilgisini oluşturdu.

Buna karşılık, şansın tersine dönmesi Amerikalı asilere cesaret verdi. Kısa bir süre sonra, South Carolinalılar, kırsal kesimlerde İngiliz destek yollarına saldırmaya başladılar. General Horatio Gates Temmuz'da, eğitim görmemiş milislerden bir yedek güç toplayarak, South Carolina'nın Camden kentinde General Charles Cornwallis kumandasındaki İngiliz güçlerine saldırdı; fakat, Gates'in acemi birlikleri İngiliz askerleriyle karşılaşınca panığa kapılıp kaçmaya başladılar. Cornwallis'in askerleri Amerikalılarla birkaç kez daha karşılaştılar; ancak, en önemli çatışma, 1781 yılı başlarında, South Carolina'nın Cowpens kasabasında oldu ve Amerikalılar İngilizleri büyük bir yenilgiye uğrattılar. North Carolina'da yorucu ancak sonuçsuz bir takipten sonra Cornwallis Virginia'ya erişmeyi amaçladı.

ZAFER VE BAĞIMSIZLIK

Fransa Kralı XVI. Louis, Temmuz 1780'de Amerika'ya, Kont Jean de Rochambeau kumandasında 6.000 kişilik bir öncü kuvveti göndermişti. Fransız donanması da, buna ek olarak, İngiliz gemilerine saldırdı ve New York'tan hareketle Virginia'daki birliklerine yedek asker ve malzeme götüren İngiliz gemilerini engelledi. 18.000 kişiyi bulan Fransız ve Amerikan orduları, yaz boyunca ve sonbaharda Cornwallis'le köşe kapmaca oynadılar. Sonuçta, 19 Ekim 1781'de, Chesapeake Körfezi çıkışındaki Yorktown'da sıkıştırılan Cornwallis 8.000 kişilik İngiliz ordusuyla birlikte teslim oldu.

Savaş, Cornwallis'in yenilgisiyle hemen bitmedi ve bir sonuç alınmaksızın hemen hemen iki yıl daha uzadıysa da, yeni kurulan İngiltere Hükümeti, 1782 başlarında Paris'te barış görüşmeleri başlattı. Amerikan tarafını, Benjamin Franklin, John Adams ve John Jay temsil ediyorlardı. Varılan sonuç andlaşması Kongre tarafından onaylandı ve Büyük Britanya ile eski kolonileri andlaşmayı 3 Eylül'de imzaladılar. Paris Andlaşması olarak bilinen barış andlaşmasıyla 13 eski koloninin bağımsızlığı, özgürlüğü ve egemenliği tanınıyor ve İngiltere, Mississippi Nehri'nin batısında kalan, kuzeyde Kanada'ya ve güneyde de, İspanya'ya iade edilmiş bulunan, Florida'ya kadar uzanan toprakları bağışlıyordu. Yedi yıldan fazla bir süre önce Richard Henry Lee'nin söz ettiği yavru koloniler sonuçta "özgür ve bağımsız devletler" olmuşlardı. Geriye bir ulus oluşturmak kalıyordu.

AMERİKAN DEVRİMİ İLE KRALCILAR

Amerikalıların, günümüzde Bağımsızlık Savaşı'nı bir devrim olarak görmelerine karşın, önemli açılardan aynı zamanda bir iç savaştır. Amerikalı Kralcılar ya da muhaliflerinin tanımlamasıyla "Muhafazakarlar", Devrime karşı çıkmış ve pek çoğu asilere karşı silaha sarılmışlardır. Kralcıların sayısına ilişkin tahminler 500.000'e ya da kolonilerin o günlerdeki nüfusunun yüzde yirmisine kadar yükselmektedir.

Kralcılar harekete geçiren nedir? Kralcı olsun Devrimci olsun, öğrenim görmüş pek çok Amerikalı, John Locke'nin doğal haklar ve sınırlı hükümet kuramlarını kabul etmişlerdir. Bu nedenle, asiler gibi Kralcılar da, Pul Yasası ve Zorlama Yasaları gibi İngiliz faaliyetlerini eleştirmişlerdir. Şiddetin çete yönetimine ya da zorbalığa yol açacağına inanan Kralcılar, barışçı protesto yöntemlerine başvurmak istiyorlardı. Buna ek olarak, bağımsızlığın, İngiliz ticaret sisteminin üyesi bulunmakla kazanılan ekonomik çıkarların da yitirileceğine inanıyorlardı.

Kralcılar her sınıftan geliyorlardı. Çoğunluğu küçük çiftçiler, zanaatkarlar ve dükkan sahipleriydiler. İngiliz memurlardan pek çoğunun Saray'a sadık kalmaları da şaşırtıcı değildi. Özellikle Püriten New England'daki Anglikan din adamları gibi, zengin tüccarlar da sadık kalma eğilimindeydiler. Kralcılar arasında, İngilizlerin özgürlük vaadinde bulunduğu bazı siyahlar, Kızılderililer, sözleşmeli hizmetkarlar ve Saray'ı daha çok III. George Alman asıllı olduğu için destekleyen Alman göçmenler vardı.

Her kolonideki Kralcı sayısı değişiyordu. Günümüzde yapılan tahminlere göre, New York nüfusunun yarısı Kralcıydı; koloninin aristokrasiye dayalı bir kültürü vardı ve Devrim süresince İngiliz işgali altında kalmıştı. North Carolina ve South Carolina'da, sınır bölgesi çiftçileri Kralcı iken, Kıyı Bölgesi'ndeki büyük çiftlik sahipleri Devrim'i desteklemek eğilimindeydiler.

Paris Barış Andlaşması uyarınca, Kralcıların el konulmuş olan topraklarının Kongre tarafından iade edilmesi gerekiyordu. Sözgeimi, Pennsylvania'da William Penn'in ve Maryland'da Geroge Calvert'in mirasçılarına büyük ölçüde iade gerçekleştirdi. Asillerle Kralcılar arasında derin husumet olan North Carolina ve South Carolina'da ise, Kralcılar pek azı topraklarını geri alabildiler. New York, North Carolina ve South Carolina'da, Kralcıların el konulan büyük arazileri küçük çiftçilere paylaştırıldığı için toplumsal devrime benzer bir gelişme görüldü.

Aralarında Benjamin Franklin'in oğlu William ve o günlerin en büyük Amerikan ressamı John Singleton Copley'in de bulunduğu 100.000 dolayında Kralcı ülkeden ayrıldılar. Pek çoğu Kanada'da yerleştier. Bir kısmı geri döndüyse de, bazı eyaletler Kralcıların kamu görevine seçilmelerini yasakladı. Devrimden sonraki yıllarda Amerikalılar Kralcıları unutmayı yeglediler. Copley dışındaki Kralcılar, Amerikan tarihinin önemsiz kişileri oldular.